

A leendő (?) miniszterelnök a KÖZGÁZON

Minden bizonnyal korai még a cimbem megfogalmazott titulus odaítélése Orbán Viktornak, annyi azonban bizonyos, hogy hatalmas érdeklődés övezte előadását a zsűfólásig megtelt I-es előadóban, a politikatudományi tanszék „Választások 1994” című vitaestjén (ahol felfedeztettük Ágh Attila és Gombár Csaba arcát is). Nagyon kritikus közönség gyűlt össze. Orbán Viktornak nem volt könnyű dolga (s ez meg is látszott rajta, az első percekben szokatlanul idegesnek tűnt), mivel a hallgatóságtól olyan kérdéseket kapott, melyek a Fidesz életében legutóbb történt igen kényes „ügyeket” feszegették. Emellett világos volt, hogy a közgázos közönség előtt Orbán Viktornak a gazdasági kérdésekre is szakszerű és alapos válaszokat kell adnia. A Fidesz elnöke, becsületére legyen mondva, jó két és fél órán át igencsak derekasan állta a kérdések özönét, s nagyon lelkiismeretesen válaszolt rájuk.

Olyan hangulata volt az estnek, mint mikor egy kicsit megbántott, kicsit megsértett srác várja, hogy valami gesztust kapjon a barátjától. Biztosan állíthatom, hogy az egyetemisták széles körében hosszú ideig az első számú és egyetlen favorit a Fidesz volt, de a közelmúlt nem éppen szimpatikus dolgai, eseményei kicsit elbizonytalanították a korábban lelkes híveket. S most összejöttünk és vártuk, hogy Viktor majd bebizonyítja, hogy nem változott a mi régi barátunk, s a korábbi félrebecsülések csak jelentéktelen dolgok voltak.

Nos, hogy ez sikerült-e, azt döntsék el a jelenlévők maguk. Orbán Viktor mindenre szakszerű és meggyőző volt, most is bizonyította, amit hívei és ellenfelei egyaránt elismernek, hogy remek politikusi adottságai vannak. A választásokig még sok minden fog történni, sok miniszterelnök esélyes lesz még a „Választások 1994” vendége. De hogy kinek a neve mellől fog eltűnni a címbeli kérdőjel, arra ma még kár lenne fogadni, bár tippjeink már biztos vannak...

S. T.

1956 évfordulóján

Emléktábla-avatás

Nagy Imre tiszteletére

Egyetemünk volt professzorának, Nagy Imrénak állít emlékművet az a dombormű, amelyet az aula déli falán avattak fel, október 22-én. Az eseményen Andorka Rudolf rektor, Hegedüs B. András történész és Szabó Edit II. évfolyamos hallgatónk mondott rövid beszédet.

A felszólalók hangsúlyozták, hogy Nagy Imre tudományos munkássága hozzájárult a magyar agrár-gazdaság ideológiamentes, tudományos megismeréséhez, és hogy gazdasági reformkísérletei a későbbi reformok alapjait rakták le. Egykori tanítványai ma is oktatnak és kutatnak az agrárgazdaságtan és az elméleti történet területén. Nagy Imrét kiemeli az elmúlt évtizedek politikusi közül, hogy az erkölcsöt többre tartotta a politikai manőverezésnél, emberi tartása, 1956-os szerepvállalása, nemzedékeket formált. A mai egyetemi hallgatók számára, példamutató lehet a társadalomért való felelősségvállalása, hiszen az ismeretek elsajátítása mellett, a jelenkor generációinak is meg kell tanulniuk, hogy a közösséget való felelősségvállalás minden értelmiséginek kötelessége.

Az egyetemünket mostantól díszítő dombormű, Kalló Viktor szobrászművész alkotása.

Pro Scientia

Egyetemünk tavaly végzett diákjai közül eddigi tudományos munkájukért Pro Scientia-díjat kaptak az OTDK közgazdasági szekciójában Bodnár Viktória és Eső Péter, a társadalomtudományi szekcióban Hanich András.

Gratulálunk!

KÖZGÁZDÁSZ
A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA
MÉG JELENIK A NÉPSZABADSÁG TÁMOGATÁSÁVAL

XXXVI. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM

ÁRA: 6 FORINT

1993. OKTÓBER 28.

EZ A SZERELEM

(En táncolnék veled című cikkünk a 7. oldalon.)

Fotó: Komó

MENZAÜGYEK

Szeretnék reális lenni menzaügyekben. Felelősnek érzem magamat, mert a szakszervezet képviselőjeként én vettem részt a pályázatok elbírására és elbírálására létrehozott bizottságban. Ebédjeim során a kollégákat faggatom. Véleményeiket vegyem.

A pályázatok elbírálása az azt tartottuk elsődlegesen szem előtt, hogy az egyetem dolgozói és hallgatói széles körű, izletes választékből, viszonylag olcsón étkezhesse. Az ELAMEN Rt. ajánlata megfelelt az elvárásainknak.

Tapasztalataimat nem is tettem volna közzé, ha nem jelenik meg a Közgazdász előző számában F. G. „Ebéd százezerért” című írása. Felkeltette az érdeklődésemet és megfogalmazódott bennem, hogy jobban oda kell figyelni, most az elején. És azonnal észrevételezni a romlás apró jeleit, mert ta-

pasztalataink már vannak arról, hogy hová fajulnak a magunk előtt görgetett problémák.

Reprezentatívnak nem tekinthető, sőt elsődlegesen saját tapasztalataimra támaszkodó megfigyeléseim alapján az ELAMEN Rt. az étterem megnyitására kedvező benyomást tett. Az új felszerelések, apró figyelmességek (táblák), a tisztaság és a korábbinál kulturáltabb étkezés lehetőségének benyomását keltették és biztosítják jelenleg is. Az ételek választéka bőséges, általában friss és meleg (voltak már e tekintetben kedvezőtlen tapasztalataim is).

Az adagok azonban kezdettől kicsik, és az árak kúsznak felfelé. Csalóka a feltételek és a körítések árainak — egyébként indokolt — különválasztása. Egy egészséges, fiatal szervezetnek szükséges szerény össze-

állítás 200 Ft-nál kevesebbel aligha úszható meg. Nézek magam körül és meglehetősen sok egytálalt látok. Üres főzeléket. Levest és tésztafelét. Se nem elégséges, se nem egészséges.

Nem tudom, hogy van-e menzabizottság? Célszerű lenne létrehozni, ha nincs! A fogyasztók folyamatos vélemény-nyilvánításának módját az étterem és büfé szolgáltatásainak minőségéről meg lehet és meg kell oldani. A vélemények összegyűjtését szolgáló ládikók felállítására talán még lehet hozni egy csapatot. S a szerződéstől való eltérés, a minőségi kifogások kijavítására azonnal fel kell hívni az ELAMEN Rt. vezetésének a figyelmét. A szerződésbe ugyanis be lettek építve azok a garanciák, amelyek megfelelő odafigyelés esetén biztosítják az eredetileg vállalt feltételek teljesítését.

KONC KATALIN egyetemi docens

A közalkalmazotti tanács a béremelésről

Támogatja az egyetemi vezetés béremelési koncepcióját a közalkalmazotti tanács. A testület csak az alsóbb szintű vezetői posztok számával kapcsolatban adott hangot bizonyos aggodalmainak.

Móczár Józseftől, a közalkalmazotti tanács elnökétől megtudtuk, hogy ellentmondó információkkal terhelte, nagyon bizonytalan körülmények közepette kellett kialakítani az egyetemi bérfelvetési koncepciót. Különböző összegek hangzottak el például a PM tisztviselői szájából a béremelésekkel kapcsolatban, a főhatóságok és az ágazati szakszervezetek a béremelési irányelvek három változatát tárgyalták mielőtt a végleges utasítás elkészült és eljutott volna a felsőoktatási intézményekhez.

A béremelés első lépcsőjében minden oktatónak el kell érnie a bérkategóriájának megfelelő bér 85 százalékát. E követelmény teljesítése különbözőképpen érinti az egyes intézményeket. Van ahol már eddig is majdnem mindenki elérte ezt a szintet. Ezek a főiskolák és egyetemeken a rendelkezésükre álló bérkeretnek csak kis részét viszi el a béremelésnek ez a része.

A Közgázon a keretösszeg 40 százalékát kell erre fordítani, ami más intézményekkel összehasonlítva viszonylag magas arányt jelent.

A docensi és egyetemi tanári illetménypótlékokkal kapcsolatban a közalkalmazotti tanács támogatja az egyetem vezetésének azt a döntését, hogy az illetménypótlékokra rendelkezésre álló összeget teljes egészében ki fizetik. A gondot az jelenti, hogy a jelenlegi jogszabályok szerint csak 8 ezer forintot lehetne kifizetni egy-egy docensnek vagy egyetemi tanárnak illetménypótlékra. Az egyetem úgy hirdalja át ezt a problémát, hogy a 8 ezer feletti összeget mozgóbéreként kapják meg az érintettek. (E megoldás alapja egyébként, hogy ezt a formát semmilyen szabály nem tiltja.)

Móczár József elmondta azt is, hogy a mostani béremelés visszaigazolta az egyetem vezetésének azt a korábbi lépését, hogy igyekeztek a lehető legtöbb oktató docensi, illetve egyetemi tanári előléptetését segíteni. Hosszabb távon a felsőoktatási törvény a magasabb beosztású oktatók minél nagyobb arányú foglalkoztatására ösztönzi a főis-

kolákat és az egyetemeiket, és ennek megfelelően az ő béreik emelkedésének feltételei látszanak viszonylag biztosítottak.

A felsőoktatásban dolgozó oktatók közül sokan kifogásolják, hogy a jelenlegi ágazati bérfizetési rend nem értékeli kellőképpen a tudományos munkát, azt a különbséget, ami egy-egy oktató nemzetközi ismertségében van és a többi. Számukra megnyugtató lehet az az információ, miszerint készül az a fizetési osztály (a G fizetési osztály), amely az oktatók különböző tudományos teljesítményei alapján differenciálja béreiket.

A közalkalmazotti tanács az egyetem vezetéséhez írt levelében hangot adott annak az aggodalomnak, hogy „az utóbbi időben számos olyan vezetői pozíciót hoztak létre, amelyek nincsenek összhangban az egyetemi SZMSZ-szel”. Az a veszély fenyeget, hogy túlságosan sok apró tanszék létesül az egyetemen. Tisztázatlan az is, hogy milyen feltételek mellett lehet tanácsvezető-helyettesi posztokat létrehozni. A testület nem kíván állást foglalni oktatásszervezési kérdésekben, abban, hogy például hány tanszék legyen az

egyetemen, milyen létszámmal lehet tanszékeket alapítani. Nem tudja megítélni azt sem, hogy például hol, hány tanszékvezető-helyettes munkájára van szükség. Ugyanakkor felhívja a figyelmet a problémák szabályozatlanságára, és arra, hogy emiatt túlságosan elaprózott, sok fölösleges adminisztrációval dolgozó, pazarló gazdálkodás alakulhat ki az egyetemen.

Következő számunkban részletesebb interjút közlünk a tavasszal megválasztott közalkalmazotti tanács eddigi végzett munkájáról.

K. S.

Ínyencbuli az étteremben

Az ELAMEN Kereskedelmi és Vendéglátó Részvénytársaság kóstolással egybekötött árubemutatót szervez az étteremben (Fővám tér), melyre szeretettel meghívja minden kedves vendégét, november 12-én, 11 órától 13 óráig. Az étterem új ételkülönlegességekből, salátakülönlegességekből kínál kóstolót. Finom falatokkal és új ízekkel várjuk vendégeinket.

Az ELAMEN Rt. egyetemi éttermi dolgozó

Menedzsmentnapok

A vizsgaidőszakot követő héten, nov. 9-11-ig újra megrendezésre kerül a lassan már hagyománnyá váló „menedzsmentnapok”. Az előadásokból és tréningekből álló rendezvényt az Egyetemi Vállalkozói Kollégium szervezi.

Az előadásokon szó esik többek közt a motiváció pszichológiájáról, szerepéről a vállalati stratégiákban, a csúcsvezetők és alkalmazottak motiválási módszereiről. A részvételi díj 300 Ft, amely tartalmazza az étkezést is. Jelentkezni lehet az EVK Irodában (Kínizsi kollégium) és a HT-ben (részletes program is ugyanitt).

Legyenek-e előrehozott választások

Dancs István (MSZI) vette fel az október 18-i oktatói fórumon, hogy a tervezettnél korábban kellene megtartani az egyetemi tanács megválasztását, illetve a rektorválasztást az egyetemen. Ötletét azzal indokolta, hogy e lépéssel intézményünk demonstrálhatná a politikától való függetlenségét. Mint mondta felháborítják azok a találgatások, melyek szerint az egyetem a május-júniusi országgyűlési választások függvényé-

ben fogja megválasztani a rektorát. Szemben más egyetemekkel a közgázra az elmúlt években nem szivárogtak be a nagypolitikai csatározások. Ennek a jó hagyománynak a megőrzését, meggyökerezését szolgálja, ha az egyetem az országos választási harc lezárulása előtt, már márciusban vagy áprilisban megválasztaná vezetőit.

Intézményünk vezetői közül Andorka Rudolf rektor reagált a felvetésre. A kérdés alaposabb átgondolást igényel, mondta, de az ötlet mindenképpen megfontolásra érdemes. Mindez azonban az oktatói fórum utolsó epizódja volt. A szűken egy óra hosszúra sikeredett esemény az egyetem minden vezetője megjelent. Az oktatókat körülbelül 100-an képviselték. A rektor bevezetőjében oktatási-tudományos kérdésekről szólt. Veress József rektorhelyettes pedig a szer-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Negyven év a tudomány szolgálatában

Mátyás Antal akadémikus, egyetemi tanárunk tiszteletére rendezett konferenciát a magyar közgazdasági gondolkodás története tanszékközi kutatócsoport október 11-én, abból az alkalomból, hogy Mátyás professzor 40 éve vezeti a közgazdasági elméletek története tanszéki csoportot, illetve tanszéket. Lapunkban most Szentés Tamás akadémikusnak, a világgazdaságtan tanszék egyetemi tanárának bevezető előadásából idézünk, amelyben Mátyás Antal tudományos munkásságát méltatta.

Aligha akad még egy tanszék és tárgy egyetemünkön, kezdte előadását Szentés professzor, amelynek egész eddigi léte és fejlődése annyira szoros és elválaszthatatlanul kapcsolódna megalkotójához, mint a Közgazdasági Elméletek Története Mátyás Antal professzor személyéhez. Épp ezért a tárgy és tanszék méltatása is elsősorban az ő személyes munkásságának és eredményeinek méltatása lesz.

Mátyás Antal életútja az önmagával szemben támasztott legmagasabb követelmények, a szigorú és kemény munka, a megbízható pontosság, a saját korábbi eredményeinek állandó kritikai felülvizsgálata és korrekció, s a nemzetközi irodalommal való fáradhatatlan lépéstartás és az irigylésre méltó munkabírás és szorgalom jegyében áll.

A II. világháború éveiben kezdte meg közgazdaságtudományi tanulmányait a budapesti József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közgazdasági karán, ahol rá a legnagyobb, talán sorsdöntő hatással a két világháború közötti időszak legkiemelkedőbb hazai közgazdász professzorának, Heller Farkasnak az előadás-sorozatára, különösen pedig a „Közgazdasági elméletek története” c. könyve volt. Ekkor választotta élethivatásul e témakör művelését. A háború miatt azonban egyetemi tanulmányait meg kellett szakítania, hogy kötelező katonai szolgálatra vonuljon be. A három évig tartó hadifogság kegyetlen éveit az tette számára könnyebbé, hogy zenével is foglalkozhatott, s éppen az így szerzett privilégiumként német nyelvű közgazdasági szakkönyvekhez is hozzájutott. 1948. augusztus 20-án érkezett haza, amikor már a Műegyetem közgazdasági karát megszüntették. Így tanulmányait az akkor létesített Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen fejezhette csak be.

Az egyetem elvégzését követően a Közgazdaságtudományi Intézetbe került tudományos kutatóként, amely az ötvenes évek elején a sztálinista rendszer kibontakozásának szellemileg fojtogató és egzisztenciálisan is fenyegető légkörében még egy viszonylag csendes és liberális szigetnek jelentett, ahol még olyan személyiségek dolgozhattak együtt, mint Varga István professzor, Rácz Jenő egykori kigazda-pénzügyminiszter (később a „szabadlábon-hagyottak internálótáboraként” csúfolt Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó egykori szerkesztője), és külső munkatársként Kosáry Domonkos, Akadémiai mai előnöke. Itt főnöke, a néhai Erdős Péter jóváhagyásával Mátyás Antal végre megkezdhetette közgazdaságtan-történeti kutatásait, nem utolsósorban a magyar közgazdasági gondolat történetének feltárását. Ezzel párhuzamosan már az egyetemi oktatásba is bekapcsolódott és elkészítette a Közgazdasági elméletek története c. tárgy első jegyzetét, mely a korai közgazdasági koncepcióktól a klasszikusokon át a modern nyugati közgazdasági irányzatokig tekintette át kritikailag az elmélet történetét.

A Közgazdaságtudományi Intézet felszámolását követően 1953-ban került egyetemünkre, vagyis negyven évvel ezelőtt.

Az egyetemi doktori cím visszaállítását követően az első közölt volt, aki ledoktorált, s 1958-ban már az akadémiai kandidátusi disszertációját is megvédte a modern közgazdaságtan története témaköréből.

Ugyancsak az elsők közé tartozott az akkor fiatal generáció tagjai között, aki elsajátította az akkor még tabunak számító, „burzsoá áltudomány” minősített ökonometriai ismereteit. Így azután, amikor 1956 után sor kerülhetett arra, hogy a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó — kihasználva a hatalomnak inkább a politika, mint a tudomány területére összpontosított ellenőrzése adta lehetőséget — kiadja az első ökonometria-könyvet (Tinbergen tollából), Mátyás Antalt kérte fel a bevezetőelméleti, tanulmány megírására. Az akkori hazai közgazdászok között ugyanis (Szakolczai Györgyöt, a fordítót, és talán még egy-két személyt, pl. Zirmann Margitot leszámítva) rajta kívül még alig akadt olyan, aki erre a feladatra, mint megfelelően hozzáértő egyáltalán vállalkozhatott volna. A modern közgazdaságtan fejlődésének főbb szakaszait először ebben a munkájában vázolta fel.

Mátyás Antal 1972-ben védte meg akadémiai doktori értekezését, amelyben történelmi sorrendben haladva mutatta be, hogy miként alakult ki a „marginális forradalom” eredményeként a neoklasszikus irányzat, majd — nem utolsósorban az 1929—33-as nagy válság hatására — a közgazdaságtan „keynesi forradalma”, és hogy melyek a neoklasszikus és a keynesiánus iskola legfőbb tételei és módszertani eszközei, kitérve a gazdasági növekedés neoklasszikus és keynesiánus elméleteire is, és kritikai értékelést is adva a különféle elméleti koncepciókról. Az 1973-ban kiadott monográfia már mindezt tartalmazta. Sőt, már ekkor, főként azonban az ezt követő tanulmányaiban és könyveiben alapos vizsgálat alá vette a keynesi irányzattal szembeforduló (a fejlett országokban a nyolcvanas évek gazdaságpolitikáját nagymértékben meghatározó) monetarista irányzat elméleti rendszerét, egyszerűsített bemutatva a jóléti közgazdaságtan fejlődésének útját is és ugyancsak kritikailag ábrázolva azokat az elméleti vitákat is, amelyek a neoklasszikus és a monetaristák között folynak. Későbbi munkáiban, így nem utolsósorban az Aula kiadónál néhány hete megjelent könyvében, már kitér az amerikai *institutionalista irányzat* nézeteire, és az új(abb) *neomikroökonomia* tételeire is, vagyis elvezet bennünket a nyugati közgazdaságtan legújabb fejleményeire.

Publikációi a „nehéz fajsúlyú” művek közé tartoznak. Terjedelmes, de tartalmilag rendkívül sűrítetten és szigorú precizitással fogalmazott monográfiái egyszerűsített és tudományág hazai fejlődésének, a tantárgy állandó továbbfejlődésének is fontos állomásait jelentik. Az Akadémiai Kiadó — régi mulasztását törlesztve — 1980-ban angol nyelven is megjelentette a modern közgazdaságtan történetéről írt akkori munkáját. A *külföldi fogadtatásra és visszhangra* jellemző az a sok méltató recenzió, mely e könyvről megjelent.

Mátyás professzor több tanulmányban foglalkozik a magyar közgazdaságtan történetével is, a régi magyar közgazdák, illetve politikai gondolkodók (Skerlecz Miklós, Berzeviczy Gergely, Kossuth Lajos, Fáy András, különösen pedig Széchenyi István), s nem utolsósorban a két világháború között tevékenykedő, illetve a külföldön élő olyan neves közgazdák nézeteivel is, mint a már említett Heller Farkas, illetve Káldor, Balogh, Szcitovszky, Balassa, Horváth János stb. Az MTA legutóbbi tudományos ülészakán Heller Farkas elméleti munkásságáról tartott előadást, hadd tegyem hozzá: a ma is releváns, messzemenően tanulságos meglátásokat, nézeteket emelve ki.

Számos előadást tartott *külföldön* is, s bár keveset utazik, a nemzetközi tudományos közéletben is számon tartott személyiség.

Tudományos tevékenysége eredményeinek elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia 1980-ban *Akadémiai díjjal* tüntette ki, 1988-ban pedig a Kos-

suth-díjjal egyenértékű *osztatlan Állami-díjat* kapott. 1990-ben — már régóta kiérdemelten — végre *akadémikus* lett, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta.

Befejezésül hadd szögezzem le — nem utolsósorban a mai fiatal közgazdász-generáció figyelmébe ajánlva —, hogy ha *elődeik*, az elmúlt évtizedekben közgazdasági diplomát szerzettek egyáltalán *képesse* váltak nyugati és fejlődőországi kollégáikkal szakmailag kommunikálni, ha megértették és értelmezték a nyugati közgazdaságtan eredményeit, elméleti tételeit és gyakorlati módszereit, azt — az önképzés tiszteletre méltó erőfeszítésein kívül — elsősorban (ha nem kizárólag) Mátyás Antalnak és tárgyának köszönhetők.

És amiről ma már kevesebb szó esik, azelőtt pedig nem is lehetett erről szólni, az még az, hogy: ha ama százak közül, akik az ötvenes években az ún. „marxizmus—leninizmust” voltak kénytelenek tanulni, jónéhányan *már akkor* (és nem utólag...) *nemcsak* arra a felismerésre jutottak, nemcsak azt értették meg, hogy I. a sztálini kommunista rendszernek, az ún. „létező szocializmusnak” semmi köze a szocializmus eredeti eszméjéhez, és a marxizmus elméletéhez, és 2. az ún. „marxizmus—leninizmus” semmiképpen sem azonosítható a marxizmus politikai elméletével, hanem *egyben azt is*, hogy a marxizmus elmélet maga is távol áll a neki tulajdonított tökéletességtől, hogy benne logikai ellentmondások, az egyébként imponálóan szoros logika ellenére tautológiák és más fogytékosságok találhatók, azt is nem utolsósorban Mátyás Antalnak, az általa vezetett Töke-szemináriumnak köszönhetők. Vagyis azt az akkor még kivételnek számító és üldözött szemléletet is, amely szerint Marxot *nem profétaként*, hanem csak a jelentős teoretikusok egyikeként, elméletét *nem „vallásként”*, hanem csak mint az elméleti fejlődés egyik fontos állomását szabad és kell értelmezni.

A marxista elmélettel szemben is alkalmazott *kritikai szemlélete* éppúgy, mint a nem-marxista elméleti irányzatok eredményeinek elismerése is, még azokból a publikált műveiből is kitűnt, amelyek az ún. „marxizmus—leninizmus” hegemoniájának időszakában csak mint a polgári közgazdaságtan történetének „marxista szemszögéből” való kritikai feldolgozása címén láthatnak napvilágot. Az 1979-es kötetből pl. nemcsak az derül ki, hogy a klasszikus elméletnek (így a marxizmusnak is) a termelésre és a hosszú távú jelenségekre koncentrált szemléletét miként egészítheti ki az osztrák iskola, illetve a neoklasszikus irányzatnak a fogyasztásra és a rövid távú jelenségekre összpontosító megközelítési módja, hanem *expliciten* is, hogy — idézem — „A tőkés gazdaság rövid időszakú jelenségeinek vizsgálata még a marxista politikai gazdaságtan előtt álló feladat.” (p. 19)

És éppen azért, vagy azért is, mert Mátyás Antalól nemcsak az elméletek (*valamennyi* elmélet) tiszteletét, hanem az azokra vonatkozó *kritikai szemlélet* is tanultuk, elleneznek ma, illetve ma is minden olyan törekvést, amely *bármely* elméletnek a monopóliumát vagy „hegemoniáját” kívánná bevezetni, vagy amely *akárcsak egyetlen*, az közgazdaságtudomány történeti fejlődésében, az elméleti tételek és módszerek gyarapodásában és más irányzatok pozitív vagy negatív módon való előkészítésében fontos szerepet játszott elméleti irányzatnak (*legyen az bármelyik*) a kizárására irányulna.

★

A konferencia záró pillanataiban Mátyás professzor meghatottan hallgatta azt az idézetet, amelyet az egyik főiskolai tankönyv bevezetőjéből idézett Mihalik István professzor, a magyar közgazdasági gondolkodás tanszékközi kutatócsoport munkatársa, a konferencia főszervezője. „A közgazdaságtan kutatása és oktatása ma már elválaszthatatlan Mátyás Antal nevével. E tárgyban semmilyen tananyag nem készíthető könyveinek, publikációinak felhasználása nélkül, ez alól jegyzetünk sem kivétel. A támaszkodás mértéke fejezetenként különböző, de nincs olyan fejezet, amelyben ne történné meg.”

Az évforduló alkalmából a könyvtárban kiállítás nyílt Mátyás Antal könyveinek bemutatására.

Legyenek-e előrehozott választások?

(Folytatás az 1. oldalról.) vezető problémákat érintette és ismertette az *oktatói béremelés* (lapunk előző számában megjelent) *elvéit*. Andorka Rudolf egyebek mellett biztatta a kandidátusi fokozatuk megszerzése előtt álló oktatókat, hogy *gyorsítsák fel disszertációjuk megvédésének folyamatát*, mert az új akadémiai törvény életbelépésével *esetleg lényegesen megváltozott feltételek mellett kell doktorálniuk, ami megnehezítheti számukra az előrelépést*. A rektor elmondta azt is, hogy a tudományos kutatások állami támogatása (OTKA) várhatóan olyan alacsony lesz, hogy *legjobb esetben is csak minimális mértékben lehet majd ezekből fedezni a tudományos munkák költségeit*. Lehet, hogy a már elindított kutatások 1994-es finanszírozása is nehézségekbe fog ütközni. Veress József kérdésekre válaszolva elmondta, hogy az elfogadott béremelési el-

veken túl csak akkor tudják más szempontok szerint is emelni a béreket, *csak akkor tud például az egyetem nyelvpótlékokra vagy a fiatal oktatók helyzetének javítására is pénzt fordítani, ha intézményünk többleterőforráshoz jut*. Az egyetemi vezetés levele után (a levél szintén megjelent lapunk előző számában), in-

formális beszélgetéseket folytattak a minisztérium illetékes tisztviselőivel. Ezek alapján úgy tűnik, *van esélye annak, hogy több pénzt kap a közgazd.*

A fórumon megjelent oktatók nem dolgoztatták meg kérdéseikkel az egyetem vezetőit. Joggal állapíthatta meg a rektor az esemény záró megjegyzéseként, hogy az

egyetem közvéleménye minden bizonnyal egyetért a vezetés béremelési koncepciójával, hiszen nem érkeztek súlyos ellenvélemények azal szemben. Az érintettek többsége minden bizonnyal úgy látja, hogy a rendelkezésünkre álló kevés pénz, az adott feltételek mellett nem lehet jobban elosztani. K. S.

Morálfilozófia

Boldog a jámbor Egyetemista, ha szerdánként a kétórás szeminárium 10 percelt korábban fejeződik be a Kinizsi utcában.

Igy reménykedhet abban, hogy a büfé fel négyes zárása előtt pár percelt még itat egy kávét vagy ehet egy eszokit, ha siet. A megbánás jelei tünnek fel azonban szegény arcán midőn a magányából felriasztott Büfés Úr rendre utasítja, hogy már ne kunyeráljon, mert a kávéfőzőt lekapesolta, vagy „Valakinek az asztalokat is le kell törölni!”, tehát ő már nem ér rá. Egy élesebb szemű elemző azonban nem jön zavarba: könnyen felfedezi ebben a szindrómában az „átkos” örökségét, és örömmel alkalmazza elméleti közgazdasági ismereteit. Tudja ugyanis, hogy a nyugati gazdaságokban — az ismert terminológiával élve — nyomas van (mármint a konkurens büfé-

be), míg a keletiekben a szívtás a jellemző (mert nincs konkurens büfé...).

Egyetemistánk továbbra is jámbor viselkedik annak ellenére, hogy amikor legközelebb a 30 forintot süti ezressel fizeti ki, mindössze 870 forintot kap vissza. Persze, elkezd szerényen hallgatni meg uramozni, hogy a két pultrán kigyűzött sort figyelemre sem méltató, sietős léptekkel a raktár felé távozó Büfés Urat figyelmeztesse: itt valami félreértés történt (hogy át akarták verni, az meg sem fordul a fejében). A harmadik Uram-ra a Büfés Úr megfordul, majd „Ja, csak nyolcat adtam?” felkiáltással 100 forintot perkel a félreértés miatt szőnyű zavarban lévő Egyetemistának. Etes szemű elemzőnk itt már csak legyint. Ez nem közgazdaságtan. Ez már morálfilozófia. — mosol —

Konstruáljunk vagy destruáljunk?

1993. november 19-én 10 küli beszélgetésekkel. Gondoljuk át együtt a filozófia létjogosultságát, szerepét megváltozott világunkban, legyenek segítségünkre a filozófia újrakonstruálásában vagy dekonstruálásában! Részletes programjainlatunk a hirdetőtáblánkon. Filozófia tanszék

Orbán Viktor az egyetemen

Ne inkább az eszünkre hallgassunk?

Egy gombostűt nem lehet leejteni az egyes előadókban a „Választások '94” előadássorozat október 14-i rendezvényén, melynek vendége Orbán Viktor volt. A Fidesz politikusa Györfly Miklós kérdésére — több válaszához hasonlóan — meglehetősen hosszan kifejtette, hogy a jelenlegi ma-

gyar választási rendszert jónak tartja, abból a szempontból, hogy az Országgyűlés összetétele jól tükrözi Magyarországot politikai tagoltságát, viszont a szisztéma túl nagy parlamentet eredményez. A magas létszámból eredő hátrányok miatt mindenki egyetért avval, hogy

„válni kell” a parlamentet,

de a végrehajtás módjára még nincs elképzelésük. Saját javaslatukat, a bekerülési limit 5%⁰-ra emelését Orbán Viktor avval indokolta, hogy a szabály megakadályozza a parlament széttagozódását.

A '94-es választásokon a Fidesz jelöltjei többnyire a 30-35-50 közötti generációból kerülnek ki, hiszen a magasabb kor sokak szemében nagyobb tekintélyt, hozzáértést jelent. Bár Orbán Viktor úgy véli, elmúlt négyéves szereplésük megnövelte a bizalmat a fiatal politikusok iránt.

kedveltségük csökkenését nem tartja komoly problémának.

A Fodor—Orbán vita viszont jelentősége van, ezért a párt egységét és rontja választási esélyeit.

A Fidesznek az MDF-fel való feszült és az MSZP-

A Fidesz célja '94-ben minimum a jelenlegi parlamenti helyek megőrzése, maximum természetesen a választások megnyerése, amit „célul nem kitűzni kishitűség lenne, biztosra vétele pedig jövétlen nagyképszerűség”. Ez év során ugyan történt ez, az, amaz, ami ártott a Fidesz népszerűségének (szék-házúgy, MSZP-vel való szembefordulás, a nyugdíj-emeléssel kapcsolatos álláspontjuk), de amíg a népszerűségi listát magasan vezetik az utánuk következő párt előtt, addig Orbán Viktor a

vel való tagolt viszonyát nem ideológiai szempontok, hanem az ország jövőjéről alkotott különböző kép határozta meg (pl. a gazdaságpolitikák eltérései). A

párt legfontosabb feladata 1994 májusáig, hogy fenn-tartsa szoros együttműködését az SZDSZ-szel. Az Agrárszövetséggel és a Vállalkozók Pártjával kiegészülő liberális blokk elsősorban kormányképes lesz 1994-ben, ha csak a Fidesz—SZDSZ viszony, kapcsolat meg nem romlik. Ez esetben a Fidesz bármelyik demokratikus párttal koalíció-

a vállalkozóknál több pénzt kell hagyni,

a költségvetési hiány növekedésében. Az antiinflációs politikát nem szabad teljes egészében feladni, de le kell tenni arról, hogy az inflációt a mainál alacsonyabb szintre lehessen szorítani egy ilyen gazdaságpolitika mellett.

A párt sajtópolitikájára vonatkozó kérdésre Orbán Viktor elmondta, hogy az Antall-kormány nagy hibát

csak '95-től kell tandíjat fizetnünk.

Komoly ígéret a középiskolásoknak, hogy a párt négy év alatt 50%-kal kívánja növelni a felsőoktatásba belépők számát. A vállalkozásfejlesztéssel összhangban az oktatásra fordított összegeket szintén növelni a költségvetési hiány rovására is.

A „Hallgass a szívedre, szavazd a Fideszre” jelszóval kapcsolatban vetette fel

ra lép (nem demokratikusnak tekintik a Torgyán-féle Kiszegedapártot).

A gazdaságpolitikát illetően a Fidesz álláspontja az, hogy mivel a költségvetési kiadások csökkentésével nem váltható ki a kamatterhek növekedése, ezért egy kockázatos lépéssel, félfordulattal a gazdasági növekedés megindítása érdekében

követett el avval, hogy nem építette ki a kormány politikáját támogató értelmiségi bázist, de hogy a Fidesz mit fog tenni, arra nem kaptunk választ.

A tandíjat a Fidesz szerint be kell vezetni, de csak akkor, ha emellett az ösztöndíj és hallgatói hitelrendszer kidolgozott. Így, ha a Fidesz kormányra kerül, '94-ben még nem

valaki a hallgatóság közül: '94-ben az embereknek nem inkább az eszükre kellene hallgatniuk? Orbán Viktor úgy vélte, a szlogen megváltoztatása nem okozna problémát, hiszen egyrészt így is rimel, másrészt a Fidesz a nyilvánosság előtt zajló politikai, szakmai vitákban általában nem vall kudarcot.

Soós Kati

Kézpénztársadalomból kártyatársadalommá

— Ha nincs konkrét kérdés, először a csekkre szeretnék beszélni — kezdte előadását Kraft Péter, az American Express ügyvezető igazgatója október 12-én az Egyetemi Vállalkozási Kollégiumban. — A két típus, az egyéni és az utazási csekk közül az utazási az elterjedtebb Magyarországon. Az előnye, hogy nem szükséges kézpénzt vinni magunkkal külföldre, hisz az utazási csekket a világ minden részén, bármely irodában be lehet váltani. Nem fér kétség a csekkpótló szolgálat jelentőségéhez sem — hangsúlyozta az előadó. — Az ellopott vagy elvesztett csekket a bejelentés után egyből pótolják. A nemzetközi cég a legkülönösebb szituációkban is — például az őserdőben helikopterről ledobva —, de eljuttatja bajba jutott ügyfeleinek az utazási csekket.

A másik típus — tért rá az előadó —, az egyéni csekk, ma Magyarországon nem annyira elterjedt. A vélemények megoszlanak ennek jelentőségéről. Kraft Péter véleménye szerint szükséges, hogy a kézpénztársadalomból a csekk kereszttől nőjünk át kártyatársadalomba, mert ennek elmaradása hasonló következményekkel járna ahhoz, mint ha egy gyerek a kamaszkor kihagyásával lépne a felnőttkorba.

Az előadás második részében a hitelkártyákról volt szó. Ennek két fajtája, a T & E (utazási és szórakozási kártya), mint az AMEX és a DINERS, valamint a bankkártyák, mint a VISA, az Eurocard/Mastercard. Magyarországon egyre több elfogadóhely látja be a kártyával történő fizetés forgalomnövelő hatását, hisz egy külföldi számára nem az az alapvető kérdés, hogy kézpénzzel vagy kártyával fizessen, hanem az, hogy kártyával vagy sehogy. A kár-

tyabirtokos szempontjából a kényelmes, a presztízszen kivül azért is előnyös ez a fizetési forma, mert tartozásait csak hó végén, a számla megérkezésekor kell kiengyelíteni, számára a költségeit megfizették. A biztonság érdekében a tiltólista ellenőrzése után az elfogadóhelynek a floor limitet — a hely kategóriájától, jellegétől függő maximum értéket — meghaladó összeg fellett a kártya elfogadása előtt fel kell hívnia az engedélyezési központot. Egy tajvani üzletember a Váci utcában nagy értékű aranyékszert szeretett volna kártyával vásárolni. Az üzlet vezetője felhívta az AMEX autorizációs központját, amely számítógépen keresztül kapcsolatba lépett az európai, majd az az amerikai központtal, ahol a 37 millió kártyabirtokos valamennyi adatát nyilván tartják. A központ egy kód formájában megadta az engedélyt a magyarországi irodának, amit közöltek az üzlet vezetőjével. Az egész művelet mindössze hét másodpercet vett igénybe. Az AMEX haszna a 3-6 százalékos jutalék, amennyivel kevesebbet fizetett ki az elfogadóhelynek az ügylet lebonyolításáért.

Az AMEX a hatvanas években kötött az IBUSZ-szal ügynöki szerződést kártyái elfogadására, majd 1991-ben megnyitotta önálló irodáját Budapesten. 1992 óta már kártyakibocsátással is foglalkoznak. Mivel elég magas deposit és biztos anyagi háttér kell a kártya kibocsátáshoz, valójában csak egy szűk réteg igényelheti felel ez meg. Terveznek-e valami változtatást? — tették fel a kérdést az előadónak.

— Ebből a szempontból egyetlen módja, hogy még több ügyfelet nyerjünk meg magunknak, ha csökkentjük a letéteket, amit a költsége-

ink leépítésével szeretnénk megoldani. — Tervezik-e forintalapú kártyák kibocsátását? — hangzott az újabb kérdés. — Mindenképpen jó lenne, de egyelőre, véleményem szerint, a külföldön már bevált credit büro hiánya az egyik akadálya ennek. Ez az iroda tartanát nyilván a költsékesi szokásokat, az egyen likviditását.

Az egyik jelenlévő azt a kérdést feszegette, hogy egy egyén vagyonát legegyszerűbben úgy tudná felmérni a hatóságok, hogy információt kérnek a számláját kezelő kártyatársaságtól. — A számlákat, a pénz mozgását bizalmasan kezeljük — mondta Kraft Péter —, arról csak a birtokosának van

tudomása. Abban az esetben, ha rendelet írná elő, kötelesek lennénk adatokat kiszolgáltatni, de morális alapon nem tartom ezt elképzelhetőnek.

Mi a helyzet a kártyahamisításokkal és visszaélésekkel? — Természetesen az emberi leleményesség e kérdésben is határtalan. Ma 40-50 ezer forint egy hamis kártya értéke. Az elfogadóhelyeket magas jutalom kitűzésével ösztönözzük tiltott kártyák elfogadására. Az AMEX-nek széles körű, nagyon jól képzett biztonsági szervezete van, ami próbálja a visszaéléseket megakadályozni, leleplezni. Ezenkívül, bár a nagy kártyatársaságok konkurensei egymásnak, ilyen esetekben egyből riasztják egymást, s az AMEX a VISA-val, Eurocard/Mastercarddal karöltve leplezi le a bűnbándák kártyatrukkjeit — fejezte be előadását Kraft Péter.

Krämer Ági

Rajkos főzőcske

Marketingről profi módon

Napjainkban egyre népszerűbbé válnak az olyan szemináriumok, ahol a nyugati szakemberek adják át tapasztalataikat, tudásukat a hazai közgazdászok és gyakorló vállalati vezetők számára, ezzel is segítve az átalakulás bonyolult folyamatát.

Sajnos az ilyen jellegű képzésekkel kapcsolatban sok a negatív tapasztalat: az esetek jelentős részében ugyanis ezek a tanfolyamok rendkívül drágák és az ezeken szerzett ismeretanyag gyakorlati megvalósításban használhatatlan. Különösen így van ez a marketing területén.

Ezt figyelembe véve volt kellemes csalódás az egyetemünkön szeptember 27. és október 1. között megrendezett stratégiai agrobiznisz marketing szeminárium.

A rendezők célja az volt, hogy a programban részt vevő agrár szakemberek (akik oly módon kerültek kiválasztásra, hogy az agrárágazat minden területe képviseltesse magát) elcsatolják a jelenlegi és a várható magyar piaci környezethez kapcsolódó marketing-stratégiai elvek alapjait.

A konferencia három napig tartott, és az alábbi témaköröket tekintette át:

1. A kialakuló új mezőgazdasági környezet — az agrármarketing szakemberek kihívásai.
2. A marketing lényege.
3. A marketingtervezés folyamata.
4. Marketingmix kialakítása.
5. Nemzetközi piacok kiépítése.
6. Marketingtervek megvalósítása.

7. A marketingdöntések pénzügyi hatásainak elemzése.

A magas színvonalú oktatást a Purdue Egyetem tanárai — W. Duwe Downey, William A. Schiek, Jay T. Akridge —, valamint a Hollandiából érkezett Peter C. de Wit biztosították. Úgy gondolom (és ez volt a többi résztvevő véleménye is), hogy ezek a szakemberek nagyon alaposan felkészültek a magyar gazdasági viszonyokat illetően, ezért az általuk átadott ismeretek valóban jól használhatóak lesznek a gyakorlatban is.

A szemináriumon részt vettek a hazai agrárügytemek marketing témakörrel foglalkozó oktatói is, hogy így szélesíthessék az oktatás területén eddig szerzett tapasztalataikat. Erre — mintegy keretként — az első és az utolsó nap adott lehetőséget.

Az első napon a képzés lefolyását, az esettanulmányok feldolgozásának módját, a résztvevők által ajánlott, s a vitára kerülő kérdéseket tárgyaltuk meg, az utolsó napon pedig a tanulságokat összegeztük.

Végelemében elmondhatjuk, hogy azok, akik időt tudtak szakítani a részvételre, egy nagyon jól sikerült szemináriumon gyarapíthatták tudásukat, amiért — nevében is — köszönetet szeretnék mondani az amerikai és holland professzoroknak, a szervezőknek, különös tekintettel dr. Forgács Csabának, a fáradhatatlan tolmácsoknak és a program megvalósítását támogató Melon Alapítványoknak.

Reméljük lesz folytatás! T. G.

Nemzetközi hírek

Végzett egyetemi hallgatók részére hirdetett hat hónapos ösztöndíjat filozófiai, politológiai témakörökben (1944. jan.—júl. vagy júl.—dec.) az Institute for Human Sciences (IWM), Bécs. Beadandó angolul vagy németül megírt kutatási terv, önéletrajz, ajánlás október 31-ig vagy március 31-ig. A jelentkezés helye: Junior Visiting Fellows Program, Institute for Human Sciences, Spittelauer Lande 3., A—1090 Wien, Austria.

Gazdaságtudományi, nyelvtudományi és környezet tudományi témakörökben hirdeti meg 3-9 hónapos ösztöndíját, egyetemi végzettséggel rendelkezőknek az University of Venice. Jelentkezés november 30-ig, jelentkezési lap a nemzetközi kapcsolatok osztályán.

32 év alatti, közgazdasági és pénzügyi egyetemi diplomával rendelkezők pályázhatnak a Compagnia di San Paolo Economics, Finance, Business Administration ösztöndíjára december 31-ig. Jelentkezési lapok és további információk a nemzetközi kapcsolatok osztályán kaphatók.

Egyetemi tanárok és kutatók feléves vagy egyéves periódusra szóló hollandiai ösztöndíjáról részletes felvilágosítást kapható a nemzetközi kapcsolatok osztályán. A külgazdasági tanszék, a szociológia tanszék és a német nyelvi tanszék oktatói részére a hamburgi egyetem 1993/94-es tanévére összesen 14 nap időtartamra. Az adott tanszékek igényeit

a nemzetközi osztályon kell visszajelezni.

Az American Council of Learned Societies hat hónapos tanári tanterv terjedő időszakára hirdet ösztöndíjat egyetemi tanárok részére az amerikai történelem, kultúra, társadalom témakörében való kutatásra. Jelentkezni november 15-ig lehet. Bővebb információ az NKO-n.

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság Nemzetközi Kapcsolatok Főosztálya keres a magyar külképviseleteken dolgozó tudományos és technológiai at-tasék tevékenységének koordinálására, fiatal (25-35 év), természettudományos, műszaki vagy közgazdasági felsőfokú végzettséggel rendelkező, felsőfokú angol nyelvtudású (férfi) munkatársakat. Az önéletrajzot és az okmányokat az OMFB nemzetközi kapcsolatok főosztályára (Attaséi és Információs Osztály) kérjük eljuttatni. További felvilágosítást ad dr. Pánczél Mária. Tel.: 118-4232. 1052, Szervita tér 8.

A Japán Alapítvány (1056) Lévai ut. 10., tel.: 269-1025) rehet jelentkezni november 30-ig, arra a 14 alapítványi programra, melyet hallgatók, oktatók és intézmények részére hirdettek meg, 1994. április 1-jétől 1995. március 31-ig. Bővebb információk az NKO-n. Ugyanitt tekinthető meg a University of London, School of Oriental and African Studies posztgraduális kurzusait bemutató prospektus.

Lehetünk-e büszkéek Teleki Pálra?

A főpületet a tervek szerint díszítő emléktáblák nem pusztán az „emléktáblás professzorok” — Nagy Imre és Teleki Pál — szaktudományos és oktatói munkássága előtti tiszteletadást jelképezik. A Közgazdász legutóbbi számában olvashattuk, hogy van a múltban tevékenykedő más vezető tanárok tudományos teljesítménye között hozzájuk méltó, hasonló „súlycsoportba” tartozó. Ezért ha a mostani megkésett megbecsülés Nagy Imre és Teleki Pál személynél — és nem másoké — éri, annak oka politikusi szerepvállalásuk és haláluk ettől el nem választható körülményei. Aki végig gondolja magában Nagy Imre és Teleki Pál eszméinek és tetteinek pozitív és negatív, azaz a mai életünkben is vállalható és vállalhatatlan meghatározó elemeit az szélsőségesen szélesíti szemhatárát, mérlegeli az egyetem falain túli tevékenységüket is.

Véleményem szerint a címben megfogalmazott kérdés a Közgazdász hasábjain folyó eszmecsere továbbfolytatására érdemes vitapontja. Azért gondolom így, mert egyetérték azzal a megállapítással, amely Nagy Imre helyét elvitathatatlanul a magyar történelem politikai mártírjainak sorában jelöli ki.

Nincs könnyű helyzetben az a diák vagy oktató kolléga, aki mérleget szeretne vonni Teleki Pál politikusként hirtetett eszméiről. Művei, megnyilatkozásainak dokumentumai csekély kivétellel évtizedek óta csak könyvtárakban hozzáférhetőek. Az életéről rendelkezésünkre álló pályarajz, szerzője szerint is, kiegészítésre szorul. Teleki Pál sokoldalú tevékenységét részletesen feldolgozó megkerülhetetlen történettudományi munka tudomásom szerint máig nem készült. Ez nem jelenti azt, hogy tevékenységét az elmúlt évtizedekben itthon és külföldön, az emigrációban csönd vette volna körül. Ellenkezőleg. Életéről olvashatunk történelmi feldolgozásokat is, de többnyire egy jelentős, a maga korában esetenként meghatározó súlyú személyiségként említett szereplője emlékiratoknak, visszaemlékezéseknek, kortörténeti műveknek. A történelemben jelentősebb szerepet játszó személyhez illően Teleki Pál is olyan legendák övezik, amelyek aligha könnyítik meg tisztánlátásunkat.

Ha a kérdést, hogy büszkéek lehetünk-e Teleki Pálra, nem tesszük fel most, még az emléktábla elhelyezése előtt, akkor előfordulhat, hogy emléket pusztán azért kényszerülünk majd tisztelni, mert emléktáblája erre figyelmeztet.

Azért érdemes most elgondolkoznunk, mert az emléktábla, ha megvalósul, azt hirdeti majd, hogy Teleki Pál személyét, eszméit és munkásságát egyetemünk ma nagy megbecsüléssel övezi, és a ma ily módon kifejezésre juttatott tiszteletét az eljövendő generációkkal is tudatni akarja. Hiszen egy ma emelt emléktábla nem más, mint a ma élő nemzedék jelképebe sűrített üzenete önmaga és utódai számára. Így van ez akkor is, ha a jelkép kiválasztásával a múlthoz nyúl vissza. Eltérően egy a múltban emelt és általunk csak megörökölt emlékműtől, a ma emelt emlékmű elsősorban önmagunkról szól, múltunk mai értékelését jeleníti meg. Ezzel szemben a megörökölt emlékmű mindig megmarad a „korabeli” üzenet hordozójának, még akkor is, ha jelentését esetleg ártéltelmezzük.

Magam is fontosnak tartom egyetemi hagyományaink megőrzését, ápolását, s mert oly kevés van belőlük, ezért keresésüket, feltámasztásukat, vagy akár megteremtésüket is. Régen volt professzoraink emlékét egyetemhez illő módon örökítenék át például azáltal, ha műveik, beleértve politikai jellegű írásaik visszamenőleges felgyűjtését a Könyvtár elvégezné. Ezáltal a tényeket tekintve megalapozottabbá válhatnának e mostanihoz hasonló jövőbeli eszmecserek. Javasolom, hogy a tudományos diákköri pályázatok keretében az egyetem hirdesse meg a volt professzorainak munkásságával, életével foglalkozó dolgozatok elkészítésének lehetőségét, és különdíjjal serkentse azok benyújtását.

Teleki Pál emlékének pozitív hagyományként való vállalása időről időre különböző fórumokon vetődik fel. Például a Fővárosi Önkormányzat közgyűlésének 1991-es utcanévek megváltoztatásával foglalkozó ülésén is volt erre vonatkozó indítvány. Az önkormányzat közgyűlésének vita után meghozott döntése nem támogatta azt, hogy nevét Budapesten utca viselje. A vita azon folyt, hogy Teleki Pál politikai működésének ma is vállalható elemei túlsúlyban vannak-e azokkal az elemekkel szemben, amelyeket a közgyűlés nem vállalhatónak tartott. A nemleges választ nagymértékben motiválta Teleki Pálnak az ún. zsidókérdésben vallott következetes álláspontja.

Gyakran hallható és olvasható vélemény szerint az 1938-as második zsidótör-

vény külső kényszerek hatására meghozott intézkedések sorába tartozik, s Telekit nem lehet érte felelőssé tenni. E nézet kimondhatatlanul azt állítja, hogy a törvény Teleki Pál jobb meggyőződése ellenére született. Ha ez valóban így áll, akkor értetlenül állunk a korra visszaemlékező számos tanú Telekiről szóló megítélésével szemben. Tekintsünk ezek közül kettőt:

Bethlen István 1944-es emlékirata szerint Teleki „nagy műveltségű, széles látókörrel bíró magyar úr volt és nagy idealista, azonban csak kevés emberismerettel rendelkezett”, akit „antiszemitizmusa, amelyet jó szíve és humanizmusa enyhített és katolikus mivolta elejétől a keresztény liga szervezetébe terelte volt, ahonnan politikai pályája is kiindult”. A kisgazdapárti politikus, Sulyok Dezső „A magyar tragédia” c. 1954-ben kiadott könyvében így ír: „Teleki régi, évtizedeken át begyökeresített antiszemita volt: a trianoni kor legkérlelhetlenebb zsidóellenes politikusa. Csendes, szemlélődő, halk modorában sokkal határozottabban állt szemben a zsidó nemzeti kisebbséggel, mint bárki más”.

Az esetleg igaztalanul megbélyegző szavak helyett olvassuk magát Teleki Pált. Teleki Pál az országgyűlés felsőházában 1939. április 15-én elmondott beszédében utasítja vissza a zsidótörvény ellen felsorakozott számos felsőházi tag érveit. Ezt olvasva jobban megérthetjük Teleki gondolkodását valamint Bethlen és Sulyok véleményét. Az általunk választott idézet e beszéd szerkesztett változatából való, megjelent a Gróf Teleki Pál: Magyar politikai gondolatok c. könyvében, sajtó alá rendezte Kovrig Béla, Teleki közvetlen munkatársa. (Nemzeti Könyvtár 42—43. szám. Budapest, 1941.)

„A KERESZTÉNY ÉS NEMZETI IRÁNY ÉS A ZSIDÓKÉRDÉS

A ZSIDÓTÖRVÉNY TÖRTÉNELMI SZÜKSÉGESSÉG

Már a liberális gazdasági jólétben élő korszak eltávolodása, mondhatnám könnyelmű élete után is keresztény politikát hirdettünk, a keresztény Magyarország visszaállításának szükségességét. Két évtizeddel ezelőtt megmodtam, hogy a hazai zsidóság azon részének, amely való-

ban idetartozónak érzi és vallja magát, kötelessége volna élesen és határozottan szembefordulni az újonnan bevándoroltakkal. Sajnos, ez nem történt meg. Ha egyesek részéről talán meg is történt, általánosságban semmiesetre sem. Ezért aztán le kell vonnunk a következményeket. Gondolatvilágunk akkor is ugyanaz volt és az egymást követő kormányok ugyanazt a felfogást igyekeztek érvényre juttatni, különösen a legutóbbi időkben. Ezt szolgálta annak idején a Numerus Clausus és ezt szolgálta az első zsidótörvény is, amelyet bizonyos okokból meg kellett változtatnunk.

Sokan azt képzelik, hogy a zsidó törvényjavaslatot csak mint örökséget képviselem az országgyűlés két Háza előtt. Én sohasem szoktam takarozni másnak sem előnyös sem hátrányos tollaival. Ha valamit képviselek, azt meggyőződésemből teszem és helytálló érte. Remélem, hogy ezt most már mindenki tudomásul veszi és megérti, hogyha valamit kimondok, az úgy is van. Mindenesetre hangsúlyozom, hogyha saját magam által szerkesztett törvényjavaslatot hoztam volna, az ennél a törvénynél szigorúbb lett volna. Meggyőződésem szerint a zsidótörvény történelmi szükségesség. Mind az európai, mind a hazai történelmi fejlődésből természetszerűen következik.

Szükségszerű következmény, mintegy visszahatás arra a fejlődésre, amely a múlt század elején indult meg, a század első felében nagy gazdasági fellendülést szült és az emberek gondolkodását leginkább ebbe az irányba terelte. Ez a fejlődés Európának a világ felett gyakorolt központi hatalma által egészen különös, de csak ideig-óráig fennálló gazdasági felfogást teremtett. A teljes szabadkereskedelem felfogását alakította ki, amelyet egyfelől gazdasági fejlődés, másfelől a liberalizmus kibontakozása és túltengése kísért. De amint ezt a fejlődést természetes kirobbanásnak követte a világháború, ugyanúgy természetes következményként jelentkezett szociális téren az a gondolat- és érzésvilág, amely olyan változtatást kívánt az életben és az életet szabályozó törvényhozásban is, amilyen a zsidótörvény.

Egyesek szerint ez a törvény szakítás a szentistváni gondolat. Ezek túl szűk lát-

tókörből nézik a szentistváni gondolatot, amelynek nemcsak egy eleme van. Szeretik szentistváni gondolatként csak azt kiemelni, hogy első királyunk végrendeletében intelmeként hagyta Szent Imre hercegre, jó, ha egy ország sokféle nemzetiségből, soknyelvűségből tevődik össze. A szentistváni gondolatnak azonban nemcsak ez az eleme van. Ez a gondolat sokkal mélyebb, sokkal szélesebb, átfogóbb és nem is elhett volna meg kilencszáz esztendő, ha csak ilyen kevésből állana. A szentistváni gondolatnak eleme az is, hogy az ország vezetése olyan kezekben legyen, amelyek az országalkotót és fenntartó gondolatot, eszmévilágot és érzéseket lényük egészéből képviselik.

Van a szentistváni gondolatnak még egy lényeges eleme: az, hogy ugyanolyan bölcsen kell az ország mindenkor helyzétéhez és a nemzet mindenkor szükségleteihez képest kormányozni, amint ezt Szent István is megtette a maga korában. Legalább is erre kell törekednünk a magunk véges erőivel. Nem szabad a szentistváni gondolatot jelszóként alkalmazni, legkevésbé annak egyes kiszakított részeit. A szentistváni gondolat, nézetem szerint, mindenesetre védekezést sürget azzal a veszéllyel szemben is, amellyel a zsidóság óriási, legnagyobb részét még csak felületesen beolvadt tömegei fenyegetik a magyar nemzetet, a magyar nemzet jellegét. A zsidótörvény nem nemzetiségi törvény és nem alkalmazható az országban élő német, szlovák, román, ruszin vagy más nemzetiségekre. Ezek a nemzetiségek az európai keresztény életközösség népeiből valók és évszázados, sok tekintetben azonos fejlődés részesei. Nem kívánom itt hosszasan részletezni a fejlődés elemeit, de mindannak ami a humanizmus, a renaissance, a lovagkor gondolatvilágát alkotta és sok mindenféle egyéb korszellemnek ők éppen olyan részesei az európai életközösségben, mint mi. Ezek nem is különbözethetők meg olyan élesen az európai emberiséggel egészétől, mint a zsidóság, mert sokkal kevésbé fajtiszták, sokkal kevésbé önállóak, különállóak. Nem helyénvaló tehát az összehasonlítás a nemzetiségi problémákkal. A kettő között nincs semmi kapcsolat, nincs alapja az összehasonlításnak.

A FAJI KÉRDÉS

A zsidókérdés egyesek szerint, a faj és a vér idegen eszméjét hozta be a magyar törvényalkotásba. Meg kell állapítanom, semmi idegenszerűség nincs abban, ha faji összetartozandóságról, faji kapcsolatokról beszélünk. Ezt az álláspontot tudományosan és társadalmilag immár régóta vallom és több, mint húsz éve írom és hirdetem, tehát jóval előbb kezdtem ezt, semmint-hogy ebben a tekintetben, külső, új befolyások hathattak volna rám. A természet-tudományoknak ma még két misztikuma van. Az egyik az, hogy még nem látjuk tisztán a kapcsolatot az élettelen és az élők között, a másik pedig az, hogy nem látjuk tisztán az anyagi élőnek és a lelkiének kapcsolódását, összeszőződését. Világos azonban, hogy a kettő egymással rokonságban fejlődik. Lelki tulajdonságok kiülnek az arca, testi formák lelkiiséget tükröznek. Emberscsoportok élettlenül élesen különböznek és gyakran felismerhetők. Típus-tulajdonságok állapíthatók meg embereken és ugyanolyan emberscsoportoknak közös gondolkodásbeli sajátosságai vannak. Erős beltenyésztés mellett, annyira kiüt-közhetnek egyes emberscsoportokban különös jellegű, faji vagy fajta-jellegű, hogy másokkal való összehasonlás esetén is, mint uralkodó tulajdonságok érvényesülnek, a gyengébb féllel szemben. Ezeket ma már mindenki tudja, aki egy kissé is járatos az élettanban és egyéb természettudományokban. Ezek adott tények, amelyek felet, nemigen lehet vitázni.

Kifogás tárgya volt az is, hogy a törvény keresztényeket zsidónak minősít. Ezzel kapcsolatban csak azt kívánom megjegyezni, hogy az ember lelkivilága nemcsak vallási meggyőződésből áll, hanem ezenkívül nemzeti érzésből, mindenféle hagyományoknak lelkiünkben való hordozásából tevődik össze. Velünk bármily alapon rokonsámban vannak az emberscsoportoknak szerepléséből, a velük való együttérzésből. A vallási érzés, a vallási rész lelkiiségünknek csak egyik eleme. Lehet olyan ember, akinek egész lényét százezrelekesen ez tölti ki, viszont másokban csak nagyon csekély mértékben vagy egyáltalán nincs meg. Ezek is, azok is inkább kivételek. A legtöbb ember lelkében ezek az elemek különböző arányban érvényesülnek, talán ugyanannak az embernek élete folyamán is időszakonként változó arányokban. Befolyással van erre sokszor a korbeli fejlődés, sokszor a külső események s ezeknek következtében hol egyik, hol másik elem jut

Felhívás

a keresztény magyar társadalomhoz!

A NUMERUS CLAUSUS tervbe vett megváltoztatása az életfenntartással vívott nehéz küzdelmek árán tanuló, dolgozó és a nemzet jövőjének magyarabbá és keresztényibbé tételére készülő keresztény magyar ifjúságot védő törvény alapjait és szellemét rendítené meg.

Mert éppen a törvénynek a törles veszedelmétől fenyegetett szakasza az, amely az egyetemekre és főiskolákra bocsáthatók társadalom-gazdasági okokból való általános korlátozásával szemben, az ország nagy többségben lévő, de a háború következményeitől jobban sújtott és nehezebben küzdő keresztény, magyar ifjúságát az életbeli elhelyezkedésben hagyományosan ügyesebb és saját gazdagabbá lett társadalmi által hatalmasan és céltudatosan védett zsidóság aránytalan előtörése ellen vedi.

Ezért zúgott végig már az első hirre az egész ifjúságon a megdöbbenés és a harci készség moraja. Ezért — életösztönéből — zárkózik fel utolsó emberi csatáorba egész lélekkel, egész akaráttal.

Az ifjúság fegyelmezett egytégének egész erejével és higgadtságával, jövő hivatása komolyságának tudatában legeiszántabban fog igaz, életérdeke mellett kitartani, tudva, hogy a nemzet jövőjéért harcol.

De ez nem elég. Az ifjúságnak a szülőket és a nemzet egész keresztény társadalmát támadná meg a Numerus Claususon ütött rés.

Sürgető kiáltással fordulunk a magyar társadalomhoz és minden rétegéhez, ne hagyjon magunkra ezen küzdelemben, melyet érte és jövőjéért vívunk. Álljon mellénk erejének, szívének, lelkesedésének és képességeinek teljes súlyával.

Az egyetemi és főiskolai ifjúság nevében:

Dr. vitéz Bánsághy György

a Turul Szövetség elnöke

Nádas János

a MEFKOSZ elnöke

Bornemissza Géza

a Magyar M. T. E. elnöke

Dr. Herglöz Jenő

a Keresztény Diákszövetség elnöke

Végh Jenő

a Protestáns Diákszövetség elnöke

Fischer Béla

a Területi Szövetség elnöke

Garam Jenő

a Felsőfokú Sportszövetség elnöke

Hozzájárulunk és támogatjuk a Nagybizottság tanártagjai nevében:

Gróf Teleki Pál

Dr. Marcell Mihály

Dr. Rohringer Sándor

Mauritz Béla

túl súlyba. Senkit sem ítélnék meg tehát csak azon az alapon, hogy kikeresztelkedett. Ezzel még nem merítjük ki lelki világnak egészét. Ha valakit állami és nemzeti szempontból kívánunk megítélni, akkor nem helyezkedhetünk csak a vallási kritérium alapján. Az évezredek összetartozás és hagyomány érzése csak ritkán és nagyon nehezen működik el még az egyedül is, még kevésbé az egyedek családi együttességéből.

Tény, hogy valamely beolvadás, a kereszténység által mindig bekövetkezett. A kereszténység szentsége természetesen hat. De meg kell küzdenie az élet egyéb áramlataival is, és az egyed részéről külön akarat-erőre van szükség ahhoz, hogy az ellenséges áramlatokkal vívott küzdelemben, a kereszténység szentsége jusson érvényre és azok fölött egyszer s mindenkorra, úrrá legyen.

A JOGFOSZTÁS KÉRDÉSE

Többször tették szavá, a jogfosztás kérdését is. Természetesen áll az, hogy a zsidótörvény sok tekintetben jogfosztás az egyedekre nézve. Ez világos. De mindenestre a nemzet magasabb érdekéből történt jogfosztás. A törvény jogos önvédelemből korlátoz jogokat, hogy védelmet biztosítsa a nemzetnek, idegen elemekkel való, túlzott átítatásával szemben. Megengedem, hogy ez a jogkorlátozás messzemenő sokak szempontjából, de mások szempontjából nem elég messzemenő. Vajon ez az első törvény-e, amely akár nálunk, akár külföldön meglévő jogokat korlátoz?

... Arról is esett szó, hogy a zsidótörvény nem felel meg alkotmányunknak, abba új elemet visz. Ne tévesszük azonban szem elől, hogy az alkotmány nem rideg, holt és mozdulatlan valami. A magyar alkotmány azoknak a törvényeknek a foglalatja, amelyek átmentek a nemzet vérébe, gondolkodásába. Ebből következnek, hogy néha a meghozott törvény válik hosszabb-rövidebb idő múltán a nemzet közfelfogásává, közérzésévé és ezzel az alkotmány részévé. Mások — ugyanolyan természetesen — évtizedek alatt kialakult közfelfogásokat, közszükségeket visszatükröző érzések jelentkeztek. Ezek az érzések, mint a mérgező anyagok ellen védekező antitoxinok, érlelődnek ki a nemzetben és gyökeres változásokat, megfelelő törvényalkotásokat kívánnak. Ha tehát az alkotmány azoknak a törvényeknek a foglalatja, amelyek a nemzet vérébe mentek át, ugyanúgy a nemzet — nézetem szerint — azoknak az embereknek a foglalatja, akik egész lényükkel beleolvadtak a magyar nemzetbe. Hogy ezt a zsidóság tömegeiről nem lehet elmondani, azt már a zsidótörvény indoklásában kifejtettem.

A ZSIDÓSÁG TÚLTENGÉSÉNEK VEZÉDELME

... A közgazdasági hatásokat is sokszor említették. Tisztán látom, hogy a törvény bizonyos vonatkozásokban nehéz helyzetet teremt, de ezzel a nemzet meg akar birkózni, meg is kell birkóznia. A történelmi sors, sajnos, úgy hozta magával, hogy egy időre esik gazdasági, szociális és nemzeti kérdéseink megoldásának szükségessége. Nem véletlenül történik ez, nem is olyan különös, mert a fejlődésben s így az emberiség fejlődésében is ezek csak látszólag külön vonalak és csak könyvekben lehet ezeket egymástól elkülöníteni. Az életben ezek együtt fejlődnek tovább. Egész természetesen tehát, hogy a megoldások is közel fekszenek egymáshoz, sokszor esnek egy időbe, sokszor olyanok, hogy alig lehet azokat külön-külön, sorjában elővenni. A zsidótörvény előszörban társadalmi kérdést igyekszik megoldani, de szociálszerűleg kell ezzel egyidejűleg megoldani a gazdasági kérdést is. Elsősorban mindenesetre azt a szellemet akarja megváltoztatni, amely mindjobban elharapózott a nemzet-

ben. Meggyőződtem arról, hogy a zsidóság olyan mértékben alakítja át a magyarság testi és lelki világát, ami már a legnagyobb veszélyt rejti magában. Nem is annyira az üzleti életre gondolok, mint inkább a társadalmi és szociális életre. Látom az iskola, az összeházasodó családok gondolkodásának megváltozását, a vezetőség elzsidósodását és még a vérségiileg tökéletesen keresztény rétegek gondolkodásának formálódását is...

Ez a kérdés: magyar kérdés, amely megoldásra vár, mert itt egy zárkózottságban töltött, hosszú élet folytán, erősen különböző, minden más fajnál vagy nemzetiség-nél beolvadhatatlanabb embercsoportról van szó. A cél — mint mondtam — nem az üldözés, hanem a jogos és indokolt védekezés. Azt is nemegyszer hangsúlyoztam, hogy ez a törvény járdalmas operáció. Fájdalmas az élet különböző terén velünk együttműködő egyes emberekkel szemben, de a törvény megszavazását halaszthatatlanul szükségessé tette — úgyszólván a tizenkettedik órában —, a nemzet magasabb léteéré. Szükségessé tette a nemzet jellegének megóvása, különösen azokban a rétegekben, amelyeket a nemzet, mint vezetőréteget termel ki magából. Ismétlem, ez a törvény nem gyűlöletből és hasonló érzésekből származik, aminthogy Magyarország ilyen törvényt nem kísérnek és nem is fognak soha törvényes formákon túlmenően jelenségek kísérni.

Telexi hivatkozik arra, hogy ő maga a második zsidótörvényvel fokozódó diszkrimináció régi híve. Utal például a numerus clausus 1920-as, első miniszterelnöksége idején történt meghozatalára. Érdekes ezzel kapcsolatban tudunk arról, hogy a törvény a „nemzetiségek és népfajok” felvételi arányszámainak szabályozásával, az 1867 óta Magyarország minden állampolgárát egyformán megillető egyenlő polgári és politikai jogokat biztosító jogelvet sértette meg. Közismert, hogy a gyakorlatban ez a törvény az I. világháború utáni Európa első zsidóellenes jogszabálya volt. Nemzetközi fogadtatása is ennek megfelelő. 1928-as módosításig nyíltan lehetővé tette az egyetemre felveendő „nemzetiségek és népfajok” szerinti megválogatását.

1927 októberétől a numerus clausus törvény 1928 márciusi módosításáig a fajvédő platformról politizáló radikális jobboldali pártok és politikai csoportok tiltakoznak a törvény szándékolt módosítása ellen, erős kampányt folytatnak annak életben tartásáért. Ehhez igénybe veszik az egyetemi diákság arra kapható részének tiltakozását is. Az eseményor nem erőszak, verekedések nélkül az egyetemeken. Maga a kampány a kornak megfelelően újság- és plakátháborút jelentett a nyilvánosság számára. A két legnevesebb politikus, aki a kampányt vezeti Telexi Pál és Gömbös Gyula. Számunkra, a Közgazdasági Egyetem hallgatói és oktatói számára, külön érdekessége a dolognak az, hogy Telexi ekkor már az 1926-ban újjászervezett felsőház tagja, mégpedig a Közgazdasági Egyetem képviselője. Emlékiratok említést tesznek egy plakátról, amelyen a törvény módosítás elleni tiltakozás vezetői között Telexi Pál neve is szerepel. A plakát fényképmásolata e cikk illusztrációja.

Az „egyetemi diákság” kérvényét a törvény változatlan formában történő meghagyására Telexi Pál 1927 novemberében adja át a felsőház elnökének. 1928 márciusában, a törvény módosító javaslat felsőházi vitájában, részletesen is kifejti a numerus clausussal kapcsolatos nézeteit. Ekkor többek között, ezeket mondotta Telexi Pál:

„En nem átalom kijelenteni itt, hogy a numerus clausus egy szurrogátum arra, hogy egy elhibázott időszak után, amelyben kissé nagyon is liberálisak voltunk, visszatérjünk egy helyesebb és józanabb gondolkodási mód felé. Csak szurrogátum azonban azért, mert amit a numerus clau-

sus törvénye célzott, azt csak a nemzet egészséges élettereje érheti el valóban. Minthogy azonban ezt az eleterőt megköztöltük és megbénítottuk, ennek következtében, intézményes rendelkezéseket kellett arra statudálni, hogy egy bizonyos ideig ezek ismét felszabadíttassanak, illetőleg a hónapok alá nyúljanak, hogy azután ezen az alapon, az egészséges életterő ismét fejlődőképes legyen. Majd megmondom mindjárt, hogy hogyan.

Már magán az egyetemen is — és ez is a keresztény társadalomnak szól éppúgy, mint előbbeni intelmeim — látjuk azt, hogyha a numerus clausus az első évben bizonyos differenciálást tesz, a következő években ez a differenciálódás a keresztény ifjúság kárára eltolódik. Eltolódik, pedig nem a tehetség okából, hanem azért, mert a keresztény társadalom nem rendelkezik azzal a rendkívül megbecsülendő, tiszteletre méltó összetartó erővel, amely a zsidó társadalomban megvan, s amely előtt, mely tisztelettel zászlót hajtok. Bár lenne meg bennünk is...

... az egyetemen való hátrányos állapot, az ifjúságra nézve folytatódik azután, az életben. Méltóztatnék megengedni, hogy én az életből éspedig a gazdasági életből néhány számmal illusztráljam azt, amit röviden, egy mondatban az előadó úr is érintett, tudniillik azt, hogyha megszüntetjük a numerus clausust, meg kellene szűnni a numerus claususnak, a gazdasági életben is...

Egyes pályákat, azt mondhatjuk, a zsidóság mintegy rohammal foglalt el. Így például az ügyvédségnél, ahol 1910-ben már 45%-kal voltak képviselve...

... Mi csak zsidóknak ma csak árulunk addig, amíg egész őszintén és világosan nem látjuk, hogy itt egy faji harcról van szó. Én nem teóriákat akarok itt kifejteni, de ez az életvalóság ez így van. Ezt tudjuk mi keresztények, tudja a zsidóság is, de egyikünk sem mondja meg...

... A faji problémát még az igen magasan művelt urak sem értik át kellőleg. Ez a kérdés ugyanis nem egyszerűen biológiai kérdés, a vér kérdése... Amikor most fajról beszélünk, ez nem biológiai alapon való differenciálást jelent, hanem sokkal inkább jelent egy olyan fajt, amely hosszas, állandó együttélés és, hogy németül mondjam, egy Inzucht alapján bizonyos testi és lelki karaktereket fejlesztett ki, amelyek ezt a fajt, másoktól differenciálják.

... A nemzetet azonban szembeállítják (t. i. a Telexi nézeteit vitató képviselők) a vallással és azt mondják, hogy a zsidóság nem nemzet, nem faj, hanem vallásfelekezlet és itt elsősorban törvényeinkre hivatkoznak. Ebben a tekintetben meg kell jegyezmem, hogy a törvény fő kritériuma nem az, hogy a valóságot mondja ki, hanem az, hogy akaratot fejez ki, tehát a törvény legfeljebb annyiban fejezheti ki esetleg a valóságot is, hogy a meggyőződésnek megfelelő képet, a valóságnak rajzolja. De a törvény nem hozható fel, mint bizonyíték, egy általános valóság mellett vagy valóság ellen, hanem csak mint akaratbizonyíték hozható fel...

Hangsúlyozni szeretném, hogy én semmiféle fajvédő politikát nem csinállok, egyszerűen csak tényeket sorakoztattam fel és bizonyos tényekre akartam rávilágítani, mert törvényhozói kötelességemből folyik, hogy figyelmeztessem a t. Felsőházat, hol van ennek a törvényjavaslathoz a lényege, milyen mélyen mennek a gyökerei ennek a kérdésnek és hogy ezeket nem látva vagy ezekkel nem törődve, csak felszínes, felületes szurrogátum megoldásokra, nem pedig őszinte megoldásra fogunk jutni...

En a legteljesebb tisztelettel és elismeréssel vagyok a zsidóság kvalitásai iránt, semmiképp nem kívánom azt visszaszorítani, nem vagyok antiszemita ebben az értelemben, abszolúte tiszteltem személyesen

és csoportosan a zsidóságot, különösen azokat, akik igazán azok, és ezt kifejezésre is juttatják, mert ez tiszteletre méltó. Csak helyet kérünk magunknak arányszámunknak és súlyunknak megfelelően.

Telexi Pál életpályája egyenesvonalú, elmentmondásoktól mentes volt abban az értelemben, hogy semmikor nem velle szükségessé a tízes évek második felére kialakult nézetei és ebből következő tettei megtagadását. A második zsidótörvény nem ellenére, hanem szíve és meggyőződése szerint született. Így van ez akkor is, ha a második zsidótörvény gyors tető alá hozásával, ahogy akkoriban mondták, „ki akarta fogni a szelet” a szélsőjobb vitorlájából, hogy az előrehozott választáson, ne legyen belőle kampánytéma.

Telexi Pál valóban náciellenes politikus volt, számomra kérdéses, hogy a magyarországi antitotalitárius hagyomány egyik képviselőjének nevezhetjük-e. Engedményei, sikertelen „szélfogási” manőverei, politikáját inkább az ellenkező irányba látszanak sodorni. Az 1939-es májusi országgyűlési választások későbbi következményei, alighanem Telexi Pál legnagyobb politikai baklövésai közé tartoznak. Ekkor áll fel, a második világháború időszakában mindvégig működő, magyar parlament. Erőről Sulyok Dezső így ír: „Imrédy bukása és Telexi kinevezése tehát a zsidókérdés kezelésének merevebbé válását jelentette. Telexi minden lépését ehhez a szemponthoz mérte. E lépései közül a nemzet sorsára a letragikusabbá vált az 1935-ben választott képviselőház idő előtti feloszlata és helyébe új — náci szellemű — Ház-választása, 1939 májusában. Törvény szerint az az 1935-ben választott parlam. mandátuma csak 1940-ben járt volna le. Tehát 1939-ben nem volt kényszerítő ok annak feloszlására. Hogy Telexi Pál ezt mégis megtette, annak magyarázata az, hogy a készén átvett Házat liberálisnak tartotta. Amikor híre kelt, hogy új választásra készül, Kornis Gyula volt házelnök, a kormánypartból kilépett disszidensek vezetője, felkereste őt és figyelmeztette, hogy szándékától álljon el. Felajánlotta, hogy 71 főnyi csoportjuk visszatér a pártba, ahonnan csak Imrédy miatt léptek ki és támogatja a kormányt. Az ekkor kifejlődött beszélgetés megmagyarázza Telexi egész tragédiáját. Kornis azzal érvelt, hogy a Ház mandátumának lejártát előtt, általános európai krízis kitörése lehetséges. Ha Telexi feloszlata a Házat, tartani kell tőle, hogy az Anschluss és a csehszlovák bomlás hatása alatt, az országba állandóan ömlő német pénz segítségével, nagyszámú nyilas kap mandátumot. Ezek, idők folyamán szükségképpen besoroztják az országot a németekkel való teljes egyesülésbe. Telexi Pál azt válaszolta, hogy a nyilasok legalább olyan jó magyarok, mint Kornis és barátai, „sőt talán jobbak, mert tisztában látják az ország legfőbb problémáját. (t. i. az ún. zsidókérdést). Személyi élel hozzátette, hogy akik Kornist hozzáküldték, azok nem az országot, hanem mandátumukat féltik. A beszélgetést ezzel a mondattal fejezte be: „Bolond világban élünk és aki nem tudja magát abba beleélni, fogja a revolverét és löjje főbe magát”.

Ugy vélem, hogy Telexi Pál által vallott sarkalatos értékek és elvek összességükben, a mai Magyarország demokratikus társadalmában állami oktatási intézményekben jelképként nem vállalhatók. Az idézetekben megnyilvánuló értékek és elvek ma is alkalmasak arra, hogy megoszassák a társadalom, illetve annak kisebb csoportjainak tagjait „nemzetek hű” és „nemzettől idegen elemekre.” Telexi Pál világszemléletének mai vállalása, sok itt dolgozó és tanuló kolléga emberi méltóságát is sérti. Ezért ellenzem Telexi Pál emléktáblájának egyetemünkön történő elhelyezését.

VÁRADI LÁSZLÓ

Európai szervezetek tanácskozása a „Nótanulmányok” támogatásáról

Párizsban találkozott a „Nótanulmányok” (Women's Studies) támogatására létrehozott két szervezet vezetője, hogy együttműködési lehetőségeiről tanácskozzon.

Az European Network for Scientific and Technical Cooperation on Women's Studies (ENWS) szervezete, Hivatalos megalakulását a holland Oktatási és Tudományos Minisztérium javaslatára 1989 márciusában fogadta el az Európa Tanács külügyminisztereinek konferenciáján. Vezetője Hilly Lemaire,

a holland Oktatási és Tudományos Minisztérium munkatársa. Az ENWS három fő célkitűzése

- kutatások ösztönzése és támogatása a „Nótanulmányok” körében
- a kutatási eredmények hasznosítása az oktatásban,
- a kutatási eredmények alkalmazása a politikában, a társadalom minden területén.

Magyarország mint az első kelet-európai ország, amely az Európa Tanács tagjainak sorába választott, kiemeltetett szerepet és presz-

tiszt élvez az ENWS-ben. Kelet-Európa képviselőjeként tagja vagyok a négytagú vezetőségnek. Sikertelt elérni, hogy Pongrácz Tiborné demográfust (a Népeségtudományi Intézet igazgatóhelyettesét) a szervezet Tudományos Tanácsadó Testületének tagjává válasszuk a kelet-európai országok képviselőjeként.

A Women's International Studies Europe (WISE) szervezetét 1990 novemberében hozták létre az Európai Közöségi országai számára. A „Nótanulmányok” európai szövetségének megalakítá-

sát egy 1985-ben szervezett ENSZ-konferencián kezdeményezték, a szervezés az ERASMUS-program keretében folytatódott. A WISE jelenlegi központja a hollandiai Utrecht Egyetemen működik. Vezetője Margit van der Steen, az egyetem munkatársa. Tavaly döntöttek a kelet-európai nyitásról, minek alapján országaink is teljes jogú tagjai lettek a szervezetnek. Számunkra a tagság ingyenes. A szervezet fő célkitűzései:

- a „Nótanulmányok” oktatásának, kutatásának, publikálásának előmozdítása,
- hallgatók és oktatók egyetemeken közötti cseréjének ösztönzése,
- a „Nótanulmányok” európai hálózatának kiépítése, érdekvédel-

me Európa felelős szervezeteinél.

A két szervezet hasonló célkitűzéseinek megfelelően kintű együttműködési lehetőséget kínál. Ennek előmozdítására találkozott a két szervezet vezetősége. Mindkét szervezetnek én vagyok a hazai képviselője (national contact). Tagjai sorába várják

- a nőkérdéssel tudományos szinten foglalkozó,
- az egyetemeken és tudományos szervezetekben dolgozó nőket.

A jelentkezés a nemzeti képviselőnek keresztül történjen. A WISE esetében közvetlenül a központnak is megküldendő a jelentkezési lap. (WISE, Drs. Margit van der Steen coordinator, Utrecht University, Heidel-

berglaan 2, 3584 CS Utrecht, The Netherlands). A jelentkezési lapokat az általam (publikációk alapján) ismert nótakutatóknak megküldöm. A tagok megkapják mindkét szervezet Hírlevelét (Newsletter), amelyből tájékozódhatnak a nőkérdés körében szervezett konferenciákról, pályázati lehetőségekről. A híreket, információkat a nemzeti összekötőn keresztül megküldhetik a szervezeteknek, amely a Newsletterben megjelenik, ezáltal széles körű publikációt biztosít. Kapcsolatteremtésre és kapcsolatiépítésre minden kutatónak ajánlom a kötelezettségekkel nem, csak előnyökkel járó tagságot.

KONCZ KATALIN egyetemi docens

30 ezer részeg egy rakáson

Ki gondolná, hogy egy úgymond mediterrán éghajlatú országban az ember jobban fázhathat márciusban, mint Magyarországon a legkeményebb téli napokban? Márpedig velünk, TEMPUS-os diákokkal ez történt Portugáliában, Coimbrában. Mindehhez persze két dolog kellett: az egyik, hogy ottlétünk alatt megdőlt az évszázados hidegrekord. Hát ez pech. A másik dolog sokkal prózaibb: Portugáliában a legtöbb házban nincs fűtés. Semmilyen. Néhol a pazarlóbbak rendelkeznek egy hősugárázóval, de úgy tűnik, hogy minden portugál megvan győződve arról, hogy semmi szükség fűtésre egy ilyen „meleg” éghajlatú országban.

Rögtön megérkezésem után, első éjszaka megkérdeztem kollégiumi szobatársamat, egy edzett portugált, hogy miért van itt ilyen hideg (kb. 14 fok volt). Mire ő: ne aggodj, lesz ez még így se. Egyébként ha tiz fok alá megy a szobahőmérséklet, akkor már ő is szokott fájni. Ezek után levetkőzött egy szál alsónadrágra, és bebújt az ágyba. Én jobbnak láttam felöltözni, majd én is bebújtam a magam négy plédje alá... Persze ilyen körülmények között mi, gyenge külföldiek, magyarok, németek, hollandok kénytelenek voltunk esténként bizonyos gyógyhatású készítményeket (például Ballantines-cseppeket) magunkhoz venni. Így azért melegebb volt.

Egész szép számú magyar kolónia verődött össze Coimbrában, ha jól számolom, 11-en voltunk ott hosszabb-rövidebb ideig a Közgáz, az ELTE és a KLTE színeiben. Csodálkoztak is rendszeren a portugálok, hogyhogy ennyien tanulnak nálunk portugálul? Persze csak azok csodálkoztak, akik jók voltak földrajzból, és legalább azt sejtették, hogy Magyarország messze van. Az a postásiskasszony, aki megkérdezte társától: „Magyarország, az ugye már nem Európa?”, biztos gyengécske lehetett az előbb említett tárgyból. Gondoltuk, hadd maradjon tudatlanságban, nem szólnunk semmit, csak aztán rájöttünk, hogy az Európán kívüli bélyeg drágább. Így kiderült, hogy Magyarország az még Európa. Viszont a legutolsó analfabéta koldus is egyvalamit rögtön rávág, ha országunk nevét hallja: á, Puskás! Hiába, a foci arrafelé szent dolog. Csak az a bibi, hogy mai focistáink neve nem jut eszébe egyetlen portugálnak sem. Akadt viszont jópár, akinek mindjárt felderült az arca, amikor szóba került a magyar foci. Magyarát képpen csak egy eredmény a közelmúltból: Benfica—Honvéd 7-0. Ajajijjj... Ilyenkor gyorsan témát kell váltani, jöhetnek a nők. Ez tudniillik a másik standard téma a portugál himneműek körében. Elképesztő, mennyit és milyen nyíltan beszélnek a szexről, és nemcsak a fiúk. Teljesen természetes, hogy társaságban mindenki ordítva meséli legújabb élményeit (vagy képzelgéseit), a lehető legapróbb részletességgel. Furcsa volt ez egy olyan országban, ahol azért a katolikus egyház elég befolyásos (például az egyik tévécsatorna a négy közül az egyház kezében van). Csak néztem, amikor vasárnap a legnagyobb vagányok misére hívtak. Vagy egy meglehetősen szabad életfelfogású leányzó képes volt több mint száz kilométert gyalogolni Fatimába, hogy vezekeljen. Persze ez a vezekelés is megér egy misét. A zárandokút végén ugyanis mindenki térdepelve teszi meg az utolsó száz métert. Az avatatlan szemlélő azonban fenemód elcsodálkozhat, ha végignézi a tömeget, hogy hogy kerül ide ennyi hokikapus. Sisakjuk ugyan nincs, van viszont térdvédőjük! Hogy azért ne fájjon az a vezekelés.

Még egy szót se írtam arról, hogy milyen is Portugália. Gyönyörű. Egzotikus. Távoli. Lehírhatatlan. S a többi. Lisszabonba érkezvén a legtöbb ember első benyomása az lehet, hogy Jézusmária, ez itt Afrika. Minden második ember néger, tökehalszag, özönvíz előtti villamosok, hasisárusok, káosz. Aztán eltelik egy-két nap, és kezd kialakulni a második, a végső kép. Fantasztikus hangulat, picike sikátorok, színes embertömeg, izgalmas nyüzsgés, álomszép fekvés, a halat nem szagolni kell, hanem enni. Lényeg, hogy ide vissza kell jönni, de legjobb el se menni. A többi portugál várossal nincsenek efféle problémák, általában rögtön tetszik. Kinek ne tetszene például Porto, ha betérvén a híres borpincékbe, ingyen kínálják meg a zamatos nedűvel. Néhány pince után persze a 20 (alkohol)fokos bor megteszi a hatását. Kis csoportunk egyik

kiváló tagja ily módon majdnem beleszédült a folyóba a híres kávéról, ami kb. úgy néz ki, mintha az Eiffel-torony felső kétharmadát levágták volna.

Madeirára sok érdemes sok szót vesztegetni, egy egyszerű közhellyel el lehet intézni: maga a Paradicsom. És ebben semmi túlzás nincs. Kis TEMPUS-os csoportunk székhelye Coimbra volt, nyolcvanezer lakosú, ebből húsz-ezer egyetemista. Így aztán hétvégeken szinte kihalt a város. Az egyetemről csak annyit, hogy a bolognai után Európa második legrégibb alapítású egyeteme. Ennek megfelelően rengeteg érdekes hagyománnyal rendelkezik. Teljesen természetes, hogy sok diák 1993-ban is a hagyományos öltözékben járják, ami egy nagy fekete köpenyből, és alatta egy frakkhoz hasonló valamiből áll. Messze földön híres a Queima das Fitas, amely állítólag Európa legnagyobb diákünnepsége. Tulajdonképpen ez a ballagás, de azért nem sok köze van a nálunk szokásos sírva andalgáshoz. Hét napig tart, ezalatt van minden, mi szem-szájnak ingere: karneváli felvonulás ingyen sörrel mindenkinek (kb. harmincezer részeg egy rakáson), szuperjó koncertek (The Pogues, Heroes del Silencio stb.), diákzenekarok fesztiválja, bikaviadal, karate-vb, buli buli hátán. Az egyetemen tanuló külföldi diákok közül sokan kifejezetten ennek a kedvéért töltenek ott pár hónapot. Apropos, bikaviadal a la portugál. Egész más, mint a spanyol változat, itt ugyanis nem ölik meg a bikát. Az arénában. Ugyanis a viadal után szép csöndben azért elintézik szegény párat. A bikával először csak egy lovas küzd, majd amikor már pár szál pikával az oldalában kezd szédülni szegény szarvasmarha, bejön az arénába néhány markos legény, és megpróbálják lebirkózni a gyengülő ellenfelet. Azért annyi ereje még általában van, hogy jól megtaposszon egy-két embert. A Queima das Fitas bikaviadalának legfőbb attrakciója pedig az, amikor a bátrabb vagy részegebb diákok lemennek az arénába, és birkóznak egy kicsit a bikával. Annak ellenére, hogy voltak vagy húszan egy ellen, nem látszik a túlerő, diákjaink úgy fröcsögtek szanaszét, mint legyek a szélvédőről.

Azt hiszem, lehetetlen elregegni az összes élményt, amit Portugáliában szereztünk, de egy dolog biztos: mindenkinek egy életre szóló kaland volt ez a pár hónap.

Cseh István

Mielőtt elkapna a gépszij...

(én már tudok közgazul)

Mielőtt tényleg elhinnéd, hogy az élet fontos kérdéseit költség-haszon elemzéssel lehet eldönteni, mielőtt optimumokban, céljüggvényekben kezdenél gondolkodni, mielőtt a költségvetési deficit nagysága ha nem is lineáris, de sztochasztikus összefüggésbe kerülne likvid pénzeszközökéid külföldre történő kihelezéseivel, mielőtt a módszerek, mediánok és lehetetlen események behalózzák az agyadat, mielőtt export- és importmultiplikátorok sokszorozzák meg racionális döntéshozatalaid számszerűsíthető eredményeit, mielőtt long distance callok helyett short callok alkotnák kommunikációs zörejekkel terhelt interakcióidat, mielőtt x és y típusú vezetők kétdimenziós relevanciateret motoszkálnának az agyadban újságolvasás alatt (lehetőleg háromváltozós inverzmátrixban kumulálva), mielőtt a sztárok és fejleszténekek portfólióját gondosan sok kis kosárba diverzifikálnád, mielőtt posztiszocialista államalakulatok prekapitalista externáliáinak anomáliáit vizsgálgnád a normatív eszközrendszer segítségével, mielőtt az infláció és egyáltalán a kamatos kamat mint olyan szerepét idéznéd versrészesletek helyett, mielőtt a két bors ökröcskét elfelejtve a magyar Szarvasmarha-tenyésztés 1782—1825. közt c. fejezetet említenéd, mint jó kis állatmestert, mielőtt a fix költségek és az integrálás analizésére új, strukturált és koordinált FORTAN-programot írnád, mielőtt alámernél a posztulátumok, diszciplínák, és paradigmák tengerében, arra kérlek, tartsd szem előtt: a homo sapiens homo economicus. Még akkor sem, ha éppen a Közgázra jár.

(A szerző hirtelen felindulásból elkövetett cikkírás ideje alatt egy rendkívül erős izgatószer, az ún. közgazdasági szakkifejezések hatása alatt állt.)

Szántai Tamás

Kilenczek

Ismét felvirradt az a nap, amikor újra itt, a lap hasábjain köszöntünk mindenkinek, aki a kalandban részt vesz, illetve érdeklődik az iránt. A Közgazdászai és saját magunkkal folytatott tárgyalások eredményeképpen ezennel minden hónap első számában az esedékes feladvány, a másodikba pedig az előző feladat legjobb megoldása kerül. Azért döntöttünk e mellett a megoldás mellett mert így egyik lapban sem maradtok Kilenczek nélkül, és több időtök lesz a válaszadásra is. Most pedig (bár megígértük, hogy nem tesszük): következzék az első feladványra érkezett legjobb válasz: D'Archmage és Létra.

Papirusz papjainak, temp-lomában:

El kívánom sajátítani az alábbi varázslatokat: (2 hét alatt)

A kéthetes meditációt Dizma vasszorgalommal igyekszik felhasználni. A papír számára éltető levegőjét magába szívva lassan tompul a kínzó fejfájás, amit az új világban feléledve eleinte érzett, kezdenek visszaszívárogni régi életének bizonyos elemei, de még minden homályosnak és távolinak tűnik. Az utolsó emlékként megjelenő villamosmenetjegy-ellenőr démonikus alakja, pedig túlságosan fenyegető ahhoz, hogy erőltesse az emlékezést. Az új világra koncentrálnál, ahol úgy érzi minden eszköz megengedett, hogy elérje céljait. A meditáció hihetetlen szellemi energiákat szabadít fel

benne. Mérlegre téve képességeit Dizma az egykori könyvelő úgy döntött, hogy varázslatokat kifejlesztve saját varázslóiskolát alapít.

Alapszint:

— „Megidézem istenem egy szolgáját.”

Megjegyzés: Dizma számos jó tulajdonsága mellett alapvetően materialista életsszemléletű. Istene a ropogós, frissen nyomott amerikai dollár, amit ő leggyakrabban Zöldhasú néven emleget. Ez az oka annak, hogy a „Zöldhasú segits” jelszó kimondásakor egy halom pénz, ill. pénzfunkciót betöltő alkalmatosságot (pl. csengő aranyak) jelenik meg Dizma börzsekéjének belső zsebében.

„A Mosolyvarázslat” Mosolyogj és az égvilágon minden sikerül! időződik fel benne lassan előző életének

egy könyvélménye. Egy villanás az egész, a meditáció közben felvillan Dizma előtt a sorsdöntő mondat, majd ismét szürküllet, majd sötétség következik.

Valóban: a varázslat hatására bárki bizalommal szolgáljává fogadja Dizmat, amit hősünk paramétereit ismervé a későbbiekben képes messzemenőkéig kihasználni.

— „A málna varázslat” hatására a megbabonázott: akár kietlen napnyütte pusztaságokon át, élelem hiján is kénytelen öntudatlanul cipelni Dizma kiadós úticsomagjait. A varázsigé: „Uram, megfogná egy pillanatra a bóröndömet?”

Felsőszint:

„A mindig célba találó rágalmazó levél”: halálos fegyver, amit Dizma biztos kézzel alkalmaz. Segítségével évtizedes barátságokat, ígéretes udvari karriereket is percek leforgása alatt képes tönkretenni. Nincs titok, nincs vélt vagy valós emberi gyengeség, emberi kapcsolatnak nincs olyan pontja, amit ez a rendkívüli ember ne sejtene meg, és fel ne használna varázsos fegyvere tökéletesítésére.

— „A tömegvarázslat” — Nyikodem Dizma számára az életben maradás kulcsa. Veszélyhelyzetben egyetlen lehetőség kínálkozik hősünk számára: Elvegyülni a szürke tömegben. Ha van ideje kimondani a varázsigét: „Szürke veréb vagyok kérem tisztelettel!” — megmenekül: Hömpölygő, arctalan, tolongó embertömeg jelenik meg körülötte, ahol gyakorolhatja az elvegyülés művészetét.

Ismertetés alulnézetből Befejezve a klerikális intézményben folytatott tanulmányait, Dizma fölkerekedett, hogy megismerje a várost.

Talán ezért éri váratlanul, amikor néhány lépés után egy keservesen zokogó, elviselhetetlen szagot árasztó figura kulcsolja össze vézna karjait lába körül.

— Könyörgöm csak néhá...

— Bzsiskovatsko zsebbe nyékujem bzsabszinszkvo!

Ne inzultáljon már! Értésíteni fogom a lakóbizottságot! (a lengyel szöveg hiteles fordítása) (horkant fel rémülettől elcsukló csukló hangon hősünk). Mire a koldus továbbra sem engedve el Dizma kurta lábait, elhallgat, aztán — miközben érthetetlen motyogásba kezd.

— Na, idefigyelj te... te nyomorult kockás zakos tintapacni — törtek fel Dizma zaklatott lelkéből az oly sokszor hallott szidalmak — te... engedd el a lábam! Ide figyelj öreg be... bele nyomom a mocskos képed a lefolyóba ha fe... fellármázod a várost! — ordított tovább Dizma.

— Bandobrasz, igen! (motyogta a koldus meg sem hallva hősünk megfontolt figyelemzetését)

— Mit pusmogsz itt összevissza! — sziszegte fogai közt Dizma miközben egyre jobb fogást keresett a macakos koldus nyakán.

— Megismerem a handod! Bandobrasz visszatért! — ordított az átmenetileg még levegőhöz jutó koldus.

— Mit beszélsz Hidrokefalló? — hallatszott az utca túloldaláról egy másik világtalan koldus vonyítása. — Bandobrasz visszatért?? Pár percen belül feszültséggel telt meg a levegő a koldusok utcájában.

— Bandobrasz visszatért! — Bandobrasz a nép barátja! — áradt tovább Hidrokefalló megindult lelke Nyikodem Przakov Dizma felé, aki időközben ellillanni látta a feltűnés nélküli megfojtás rokonszenves gondolatát.

— Hallgass már el te rohadat aktakucak! — üvöltött Nyikodem miközben egy finom testesel után, Jacek Pacsinszky-t a Nova Hutai Kohász csodacsatárát is meghazudtoló pontossággal rugta félfordulatból teljes csúddal tarkón Hidrokefallót, a mélyézésű koldust.

— Illetve, mi... mit mondál barátom? — fűzte tovább gondolatait eltűnő Nyikodemünk — Bandobrasz?!... Hát persze, hogy Bandobrasz!

A nyolcvanas évek konferenciája

A filozófia mintha nem lenne első tudomány

Több hete már, hogy konferenciát rendeztek Lillafüreden. Szervezője az Apollón folyóirat volt, mely november elejéig folyamatosan jelenteti meg az ülések teljes anyagát.

Választott témájáról, a '80-as évek kulturális jelentőségéről és továbbéléséről 5 szekcióban (zene, irodalom, színház, filozófia, esztétika) folytak beszélgetések a Mátyás Szállóban.

Az eseményhez több ismert személyiség, értelmiségi adta nevét, többek között: Heller Ágnes, Ludassy Mária, Jancsó Miklós, Fehér Ferenc, Jeney Zoltán, Vajda Mihály, Spiró György, György Péter, Verebes István, Fejtő Ferenc és sokan mások.

Nem egy riport és újságcikk jelent meg a témában,

többsége figyelmét a filozófiai ülések felé fordította, akaratlanul is álmosnak, politikai színezetűnek festve a rendezvényt. Példa lehet erre a megnyitóbeszéd egy mondata a megyei önkormányzat elnökétől: „Azt várjuk ettől a konferenciától, hogy jó érzéssel józú beszélgetések folyjanak, nemcsak kapaszkodókat adjanak a szellem emberei a bizonytalan világban.”

Pedig volt annak egy másik arca is jó vitákkal, élénkséggel. Ludassy Mária majdnem egyedül küzdött heves vitatársaival, bár valójában nem volt nagy a véleménykülönbség.

Heller, Vajda és Fehér Richárd Rortyól és posztmodernből kiindulva támadták Ludassy Mária álláspontját, mely szerint elfogadható

kritérium az egyébként összevethetetlen kultúrák megítélésére az emberi jogok kérdése, ebben a vonatkozásban Bibó szerint is beszélhetünk fejlődésről. Ludassy ezt az állítást nevezi ironikusnak a fehér ember vállalható imperializmusának.

Bár ez nem háromnapos rendezvény kritikája, de úgy tűnik, hogy a mai filozófia hangnemében és tartalmában is maga mögött hagyta az élet filozófiájának feszültségét, ugyanúgy a cselekvését is, de utánisága nem tűnik többnek, mint pusztá deklarációnak, esetenként tetszelgő attitűdnek. A posztmodern túlzott kifejezettséggel és követői által intézményesítetten ragadja meg a subjektívizmus meghaladásának kérdé-

sét, de nem elégszik meg egyfajta gyökeres kritikai önmagára reflektálással, mely meghagyna a termelékenységét. Sokak számára mégis ez az egyetlen lehetőség a filozófia megszűntető megtartására.

Nem domináns azért a posztmodern, még ha nálunk így is tűnhet. Magyarországon egyébként is sok sallang, félreértés kapcsolódik a kérdéshez, magyarázatai leegyszerűsítettek, a filozófia mintha nem lenne első tudomány.

A rendezvény ötlete mindenesetre eredeti újítás: összegyűjteni Magyarországról és külföldről a legismertebb magyar gondolkodókat. (Külön az eseményre érkezett haza hosszú távollét után Fehér Ferenc és Heller Ágnes.) Mindenképpen sikeres volt az elgondolás és a megvalósítás is, bár hagyományt a szervezők nem kívánnak teremteni, lehet szó folytatásról.

Adám Noémi — Lovász Péter

— Túlságosan hosszúnak tűnt az egy év, amit Kanadától távol töltöttem, hiszen ott nőttem fel, oda kötnek az emlékeim, noha nagyon örültem, amikor egy évvel ezelőtt végleg hazajöttünk Magyarországra a szüleimmel. De most alig vártam az egyetemen a tanév befejezését, hogy újra repülőre üljek és viszontlássam a régi barátaimat, iskolámat, Montrealt.

Igy kezdte Miklósi Annamária kanadai élményeiről, tapasztalatairól a beszélgetést.

— *Három hónapig voltál Kanadában. Mivel töltötted az időt?*

— Egy ideig a keresztszüleimnél laktam. Hét közben dolgomra, a hét végeket a barátaimmal töltöttem. Öt hétig Montrealban a kereszttáborban nemzetközi komputercégenél voltam. Ez a munka már megszokott volt számomra, hiszen a harmadik éve, hogy itt dolgozom nyaranta. Az öt hét lejárta után még három és fél hétig dolgoztam egy olyan boltban, ahol a babaruhától a kozmetikai szerektől, a játékoktól a bútorokig, festményekig sok mindent árultak. A feladatom volt az árazás és a áruk polcra helyezése. Itt rendkívül jól éreztem magam. Százan voltunk, különböző nemzetiségű fiatalok, spanyolok, olaszok, görögök, franciák, angolok. Ők is nyári munkára jöttek. A rossz gazdasági helyzet miatt ugyanis legtöbb diáknak Kanadában is dolgozni kell. Csak a gazdagok engedhetik meg maguknak, hogy nyáron a szüleik credit kártyával ide-oda utazgathassanak.

— *Általában milyen munkát vállalnak a diákok Kanadában?*

— Ha jók a kapcsolataik, akkor irodában vagy bankban dolgoznak. Ez elég ritka, mert még a diplomásoknak is nehéz ma ilyen munkát találni. Azok a 20-21 éves fiatalok, akik egyetemre járnak McDonald's-ban, Burger Kingben felszolgálók, a lányok butikokban dolgoznak, a fiúk autót mosnak vagy benzinkutasok. Sokan nem is kapnak munkát. Akinek szerencséje van az is minimum órabérért kénytelen dolgozni, öt dollár hetven centért, ami körülbelül 350-400 forintnak felel meg és ez Kanadában nagyon alacsony bér. Egy jó állásban az órabér 10-15 dollár között van.

— *Mire költötted a keresetted?*

— Megélhetésre és szórakozásra, Montrealban elég költséges az élet. Ez Kanada egyik legdrágább városa. Sokat jártam szórakozni, ami ugyancsak nem olcsó mulatság. Egy közepes színvonalú étteremben elfogyasztott ebéd 15-20 dollár, amit nem engedhettem meg magamnak mindennap. Nagyon sokszor otthon buliztunk, így sokkal olcsóbb volt, mint bárhová elmenni. Ha kiruccantam egy moziba, egy diszkóba, ötven dollárnál olcsóbban nem úsztam meg. Mégis meglepő volt számomra, hogy a szórakozóhelyek dugig voltak diákokkal, fiatalokkal, turistákkal. Montrealban fantasztikus az éjszakai élet és a fiatalok tudják, hogy hol vannak azok a kisebb kávézók, éttermek, ahol olcsóbban is lehet szórakozni.

— *Hogyan szórakoztál?*

— Sokat jártam táncolni. Kanadában nagyon népszerűek a kis kávézók, ahol a diákok az előadások után elbeszélgethetnek. De szívesen töltöttem az időt vásárlással. Nagyon tetszettek Montrealban az óriási vásárlóközpontok. Itt 150 butik, mozi, sőt több kis büfé is található, kínai, japán, görög ételek kínálatával. Ki-

Az óceánon innen és túl

se kell lépni a vásárlóközpontból, mert a szórakozástól kezdve minden egy helyen van.

— *Mostanában mit hordanak Kanadában?*

— A lányok szoros fekete ruhát viselnek. Divat a mini és a feszes farmernadrág szép blúzzal, mellényvel. A fiatalok Montrealban is az olasz fazonú, vastag talpú, vastag sarkú, vágott orrú cipőket tartják a legdivatosabbnak, mint Magyarországon. Természetesen a divat legelső követői a diákok. Érdekes, hogy az egyetemen a közgazdász-hallgatók nyakkendőt viselnek. A filozófusok, filozok hosszú fekete, lógó ruhákban járnak. A kanadai angolok amerikai divat szerint fehér pólót, baseballsapkát, nadrágot és tornacipőt hordanak. Ezzel szemben a quebeckiek, vagyis a kanadai franciák divatosabbak. Ők inkább az európai divat szerint öltözködnek. De míg Európában az emberek számára nagyon fontos a ruha márkája, minősége, Kanadában erre kevesebb figyelmet fordítanak.

— *Mi volt a barátaid véleménye, változtál az egy év alatt?*

— Egyesek szerint nem, mások úgy érezték, hogy a gondolkodásmódom megváltozott. Ebben biztos van is valami. Magyarországon az egy év alatt sok olyan dolgot tapasztaltam, amire Kanadában nem lett volna lehetőségem. Emiatt voltak is problémáim a barátaimmal, de a végére megoldódott a helyzet. Ők ugyanis úgy vélték, hogy egy kicsit kritikusabb szemmel nézem Kanadát, mint korábban. Nagyon sok különbséget vettem észre Kanada és Magyarország között, különösen az emberek viselkedésében. A kanadaiak valamivel optimistábbak, ezt külön-

nösen Ottawában tapasztaltam, ahol még az utcán is rámosolyognak az idegenre. Viszonyt Magyarországon sokkal nyitottabbak. Szívesen beszélgetnek mindenről, még a problémáikról is. Míg Kanadában jól körül kell nézni, ha valaki barátságot akar kötni, hogy olyan valakit válasszon, akivel nemcsak felszínes a kapcsolatra törekszik, addig Magyarországon anélkül, hogy barátok lennének az emberek, szívesen kitérülnek egymásnak.

— *Változott-e a képed Kanadáról a nyári tapasztalatod után?*

— Most, hogy viszontlátam, rá kellett jönnöm, hogy ott sem valami csodálatos az élet. Nagyon nagy a munkanélküliség. A fiatalok nem tudják, hogy mi lesz velük, ha megkapják a diplomát. Tanácstalanok. Tanulnak valamit aztán abbahagyják és másba kezdenek. Sok fiatal nem engedheti meg magának az egyetemi továbbtanulást, mert drága. Ösztöndíjat nem tudnak adni a jó tanulóknak, de még kölcsönt is csak nehezen. Ezzel együtt is Kanadában könnyebb a helyzet, mint az USA-ban. Ott egy átlag egyetemen lakással együtt egy év 10 ezer amerikai dollárba kerül, míg Kanadában a legdrágább egyetem is csak 2-3 ezer kanadai dollárba kerül.

— *Merre utazgattál kintléted alatt?*

— Kétszer jártam az USA-ban, Maine államban. Barátaimmal voltunk az óceán mellett, ahol láttuk George Bush nyári rezidenciáját. Gyönyörű szép nagy palota. Egy hétfévet töltöttem ott. Másodszor Orchard Beachon jártam. Ez a quebeckiek kedvenc kirándulóhelye. Napozgattunk, sétálgattunk a tengerpar-

ton, fürödtünk is, noha az óceán elég hideg volt. Anynyi pénzünk, sajnos, nem volt, hogy a bárókba, klubokba is bemenjünk.

Nagy élmény volt számomra, hogy Montrealban töltöttem a quebeckiek nemzeti napját, Saint Baptista ünnepét, június 24-ét. Ilyenkor tűzijáték, utcai parádé és rengeteg műsor között válogathat az ember. Ott voltam a két hétig tartó nemzetközi dzsesszfesztiválon is. És eseményszámomban július 1-jén a Canada Day. Az angolok is nagyszabású műsorokkal, tűzijátékkal készülnek erre a napra. És mivel a quebeckiek szembenállása közismert, hogy borsot törjenek az angolok orra alá, a franciák ezen a napon költözködnek. A nagyobb sértés viszont az, amikor a quebeckiek kiállnak az utcára és égetik a kanadai zászlót. Hál' istennek idén ez nem fordult elő. Nagy volt viszont a fel-fordulás Montrealban a megérkezésem idején, június második hetében. Akkor volt a Stanley Cup, a hokibajnokság, amit ez alkalommal a montrealiak nyertek. A fiatalok kivonultak az utcára, kocsikat borogattak, betörték a kirakatokat, rengeteget loptak, több millió dolláros kárt okoztak. Ez mindig így szokott lenni.

— *Bizonyára jártál moziba, meséld egy-két élményedről!*

— Láttam a Jurassic Park című filmet. Óriási sorok álltak a jegyekért. Nekem nagyon tetszett. Annál kevésbé a nagy hűhóval beharangozott Tina Turner életről szóló film. Többet vártam tőle. Viszont azt hallottam, hogy a film készítésénél jelen volt Tina volt férje. Jó tanácsokkal látta el az ő személyét alakító színészt, hogy hogyan kell ütni a filmbeli Tinát.

— *Milyen érzésekkel búcsúztál el kanadai barátaidtól?*

— Ez a válasz nem volt olyan borzasztó, mint egy évvel ezelőtt, hiszen fél év múlva újra látjuk egymást. Decemberben ismét elutazom Kanadába.

D.

Elmélkedések

1. Rece

Vannak dolgok a világon, amelyek még soha nem kerültek teológiai elmélkedések középpontjába. Ilyen pl. a szappantartó. Pedig a szappantartó fontos dolog. Erre akkor jöttem rá, amikor egy este, zuhanyozás közben dühödten próbáltam kivakarni szappantartóm aljáról az odaragadt szappanmaradványt. Ezt a kellemetlenséget úgy kerülhetjük el, ha ügyelünk arra, hogy recés legyen szappantartónk alja. Ekkor ugyanis szappanunk nem tud teljes felületével a szappantartó aljához tapadni. Vannak tehát jó, és rossz szappantartók. Ez nagyon lényeges.

2. Plakát

A plakátról egy felpuffadt hasú, síró fekete kislány nyújtja felé a kezét. Alatta persely. Valakik gyűjtenek. Ha pénzt dobsz a perselybe, mert meghatnak a kislány könnyei, humanista vagy. Ha pénzt dobsz a perselybe, mert komolyan azt hiszed, hogy ezzel segítesz a kislányn, keresztény vagy.

3. Álom

A vizsgáztató mosolyogva közli, hogy a vizsga írásbeli részen mindenki átment. Némi megkönnyebbülés azért átfut a gyomromon, bár én erre igazából számítottam. A szóbelin kedélyesen elcsevegünk a világ dolgairól. A vizsgáztató megemlíti az autót, amit újonnan vásárolt. Piros a színe. Sokat vitatkoztak rajta a feleségével, de ebben maradtak. Én számítógép-vásárlási elképzeléseimről mesélek. A tananyag — mintegy mellékesen — szintén szóba kerül. A kérdés gondosan kiválasztva arra az egyetlen feladatra vonatkozik, amelyet félig jól oldottam meg. Válaszom hallatán a vizsgáztató tekintete némileg elfelhősödik. Nem. Sajnos erre a válaszra östöt nem adhat. Ha esetleg egy mentőkérdésre válaszolnék... Gondolkodom, de azután meggyőző gondterhelte tekintete. Ő is nehéz helyzetben van. Egyfelől könyörölkéletes szeretne lenni, másfelől viszont igazságosnak kell lennie. Megértem. Elvégre úriemberek vagyunk. „Nem, köszönöm. Nem kell a mentőkérdés. Elég lesz a négyes is.”

Vihargát

Komolyzenei bérlet

A Budapesti Fesztiválenek nyilvános koncertjeire ingyen bérletek korlátozott számban a közművelődési titkárságon átvehetők.

Nagyzeneikari és kamarakoncertek az 1993-as szezonban:

Október 29—30.

19.45 óra, Zeneakadémia: Csajkovszkij: Rómeó és Júlia nyitányfantázia, változatok egy rokokó témára, IV. f-moll szimfónia. Szólista: Perényi Miklós (gordonka), vezényel: Jerzy Semkow.

November 5—6.

19.45 óra, Zeneakadémia: Mozart: Időmönő, Kréta királya. Szólisták: Philip Langridge, Sonia Theodoridou, Hans Peter Blochwitz, Neill Archer, Közreműködik: a Magyar Rádió Énekkara, vezényel: Fischer Iván.

November 12—13.

19.45 óra, Zeneakadémia: Lalo: Ys király-nyitány; Saint-Saëns: II, g-moll zongoraverseny; Ravel: Daphnis és Chloe I. és II. szvit, szólista: Pascal Rogé (zongora), vezényel: Pinchas Steinberg.

November 19.

19.45 óra, Városháza díszterme: Csajkovszkij—Dvořák-sorozat II. BFZ szólistái közreműködésével.

December 21.

19.45 óra, Városháza díszterme: Csajkovszkij—Dvořák-sorozat III. szólisták: Perényi Miklós (gordonka), Kocsis Zoltán (zongora).

December 26—27.

19.45 óra, Zeneakadémia: Schumann—Mendelssohn művek, szólista: Pauk György (hegedű), vezényel: Fischer Iván.

Én táncolnék veled...

A gólyabál, az elsők egyetemi életében a gólyatábor után, a második legfontosabb esemény. A gólyabált kihagyni nem lehet, a bál táncban nem részt venni pedig nem szabad.

Kinga és Roland már másodévesek, de előző évben, elsőként táncoltak a gólyabálon. Arról kérdeztem őket, hogy hogyan zajlott mindez az „ő” idejükben?

— *Mi indított benneteket arra, hogy táncoljatok?*

Kinga: Mind a ketten nagyon szeretünk táncolni. Ez mindenképpen motiváló tényező volt, a jelentkezéskor. A meghatározó ok viszont az volt, hogy a gólyabál fontos esemény egy első éves életben, és ha egy ilyen lehetőség adódik, akkor használjuk is ki, hiszen csak egyszer vagyunk gólyák!

Roland: Az elsős táncmegbeszélés után, rengetegen iratkoztak fel. Elég hamar kiestek azok, akiknek nem volt jó a próbák időpontja vagy nem tudtak maguknak párt szerezni. Az első két próba után pedig, beállt az állandó létszám. Mi, akik együtt táncoltunk, még ma is tartjuk egymás-

sal a kapcsolatot: igen szokszor megyünk el együtt, különféle helyekre táncolni.

— *Hogyan folytátok a próbákat?*

Kinga: Heti kétszer, úgy este hat óra körül próbáltunk. A hangulat nagyon jó volt. Hacsak egy-két lazítás volt, az ember már rögtön szóba elegyedett „szomszédával” és folyt a poénkodás. Szegény András, aki a táncot tanította, sokszor kijött a békétüresből, az állandó hangzavar miatt. Egyszer kijelentette, hogyha nem maradunk azonnal csöndben, akkor vége a táncitanításnak. Éreztük, hogy ezt akkor komolyan gondolta. Utána olyan csöndben folyt tovább a próba, mint még soha.

Roland: A próbák légkörének változása érezhető volt azzal, hogy egyre közeledett a gólyabál napja. El kellett mennünk ruhát próbálni is. Ekkor ragasztották rá a lányok a fiúkra a pingvin, a fiúk a lányokra a függönygünyvet. A gólyabál napján délelőtt főpróbát tartottunk. Minden más volt, hiszen akkorra már felállították a színpadot és más jelleget adott a táncnak az is,

hogy már keringőruhában voltunk. Mindenki tudatosult az esti szereplés súlya. A tánc jól sikerült: nemcsak mi élveztük, de a közönség körében is nagy tetszést aratott: kétszer kellett el-táncolnunk.

— *Végül is, hogyan ismerkedtetek meg?*

Roland: Mindketten más-sal táncoltunk. A próbák alatt elsősorban azokkal ismerkedtél meg közelebbről, akik a táncban a szomszédaid voltak. Ha azt vesszük, mi ténylegesen a gólyabálon láttuk egymást először. Az egész egy ártatlan beszélgetéssel indult, de ha nem táncoltunk volna mind a ketten, akkor most nem ismerne egymást.

— *Tudvalévő, hogy mindketten instruktorok vagytok. Már korábban elhatároztátok, hogy beléptek ide vagy egyikőtök hatott a másikra?*

Kinga: Mivel én nem voltam gólyatáborban, így először az instruktorokkal a Team-táborban ismerkedtem meg. Ott határoztam el, hogy belépek a szervezetbe.

Roland: Én voltam a gólyatáborban és bennem akkor született meg az elhatározás,

azonban ez egy időre elsik-kadt és csak Kinga hatására erősödött meg bennem.

— *Roland, mint instruktor, most te tanítod be a táncot, az elsősöknek. Hogyan látod, a tanár szemszögéből, a próbákat?*

Roland: Az elsők az ide-i gólyabálon, valószínűleg három táncot fognak táncolni. A keringőt Szentgyörgyi András tanítja be, a rockyt én, a szambát pedig az első-sők maguk szervezték meg. A rockyt 15 pár táncolja. A

próbák eléggé családias hangulatban folynak. Általában azok jelentkezték, akik már valamilyen formában kapcsolatba kerültek a rock and roll-lal.

A gondot elsősorban a zene kiválasztása jelenti. Jelenleg a csapat két táborra szakadt: azokra, akik a Grease zenéjére szeretnének táncolni és azokra, akik ezt ellenzik. Ebben a kérdésben egyelőre még nem jutottunk dűlőre.

A tanítás könnyen megy, de az idő kevés a bálig. Remélem sikerül addigra jól betanítom a táncot.

Négyökrü Krisztina

1993.11.01.

1. Adatrögzítés számítógépen 2 munkában, díjazás: 100 Ft/ó. Témavezetők: Zakor Sándor, Kücsön Gyula, Batári Ferenc.
2. Termékminta-terjesztés lakosság körében Pest megyében és a XI. kerületben. Rugalmas munkaidő! díjazás: darabdíjazás kb. 150-200 Ft/ó. Témavezető: Kiss Robert.
3. Rugalmas munkaidőben végezhető cégfelkeresés és adategyeztetés díjazás: darabdíjazás kb. 150-200 Ft/ó. Témavezető: Gömöri Andrea, Mózsa Agnes.
4. Könnyű fizikai munka, pakolás, csomagolás fiúknak, lányoknak díjazás: 100 Ft/ó. Témavezető: Kücsön Gyula, Zakor Sándor, Császár Zoltán.
5. Kérdőíves megkérdezés, piackutatás vidéken. Csak autóval rendelkező egyetemistákat és főiskolásokat várunk! díjazás: 2000 Ft/nap. Témavezető: Kücsön Gyula, Zakor Sándor.

Felhívás!

A Társadalomelméleti Kollégium pályázatot hirdet az egyetem hallgatói számára recenziók írására. A pályázat célja, hogy ösztönözze a közgazdasági és más társadalomtudományi témákban megjelenő művek egészében történő olvasását, elemzését, értékelését és bírálatát. Fontosnak tartjuk azt is, hogy segítsük a hallgatók egyéni kutatói képességeinek fejlődését, hiszen nagyobb lélegzetű munkák (TDK- és szakdolgozatok) is akkor végezhetőek eredményesen, ha a hallgatók rövidebb terjedelemben és lehatárolt témákon már begyakorolták a szövegelemzés és -feldolgozás módszereit.

A pályázat nyitott a Közgáz minden hallgatója számára. A benyújtott irások terjedelme 5 és 15 gépelt oldal között lehet. A pályázatra jelentkezni 1993. november 20-ig lehet a Ráday utcai kollégium 512-es szobájában. Ehhez szükséges: a választott, öt évnél nem régebben megjelent könyv címe, szerzőjének neve, kiadója, a kiadás éve, a pályázó neve, évfolyam- és csoportszáma, valamint értesítési címe. A pályamunkák benyújtásának határideje: 1993. december 10.

A határidőre benyújtott irásokat gazdaság- és társadalomtudományi folyóiratok szerkesztésében részt vevő egyetemi oktatókból álló zsűri bírálja el. (Tagjai: Jelen Tibor, Láncai András és Andor László.) A zsűri a legszívesebben recenziókat — támogató értékeléssel ellátva — közlésre ajánlja fel az érintett témákkal foglalkozó szakmai folyóiratok számára. A pályázatban részt vevők további jutalmazásáról — még karácsony előtt — a TEK gondoskodik.

Tagokat keres a Baráti Kör

Minden volt és leendő hallgatónk, aki érdeklődik egyetemünk iránt, szívesen találkozná régi ismerőseivel, megismerkedne más évfolyamokkal, részt vállalna szakmai szekciókban, figyelemmel kíséri a pályaalakulásokat, szélesíteni kívánja kapcsolatrendszerét, jelentkezzen az Egyetemi Baráti Kör tagjai közé!

A szervezők kéri, hogy írja meg nevét, értesítési címét, érdeklődési körét és javasolt témáit a Közgáz-dasági Továbbképző Intézet címére (1092 Budapest, Köztelek utca 8.). A borítékra írják rá: Egyetemi Baráti Kör.

A további teendőkről, az eseményekről részletesen értesítenek minden jelentkezőt.

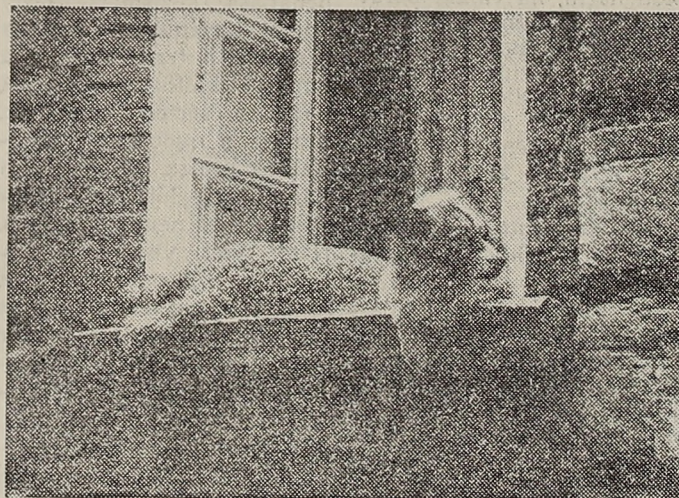
A szervezőbizottság várja a jelentkezéseket!

Álláshirdetés

A CEREOL Növényolaj-ipari Rt. Magyarország felvételre keres

gyakorlattal rendelkező, angolul beszélő közgazdász

A szakmai önéletrajzát 1501 Budapest, Horváth Mihály u. 2., Salamon Zoltánné személyzeti igazgató részére küldje.

Kutya jó dolga van

Sporthírek

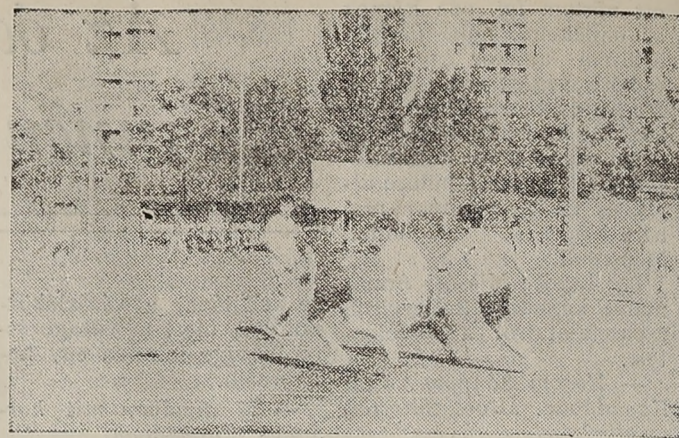
Szolnokon a Tiszaligeti Olajbányász Sportcsarnokban rendezték meg október 16-án judóban a Magyar Köztársaság Kupa I. osztályú rangsorversenyét. Lajkó Éva egyetemünk végzős hallgatója V. helyezést ért el. Gratulálunk!

Nagyon fontos mérkőzés lesz a Közgáz—Matáv egyetemi kosárlabda-csapatunk október 30-án, szombaton délután 4 órakor a Kinizsiben. Lányaink a Soproni Postással vívnak mérkőzést. Gyertek minél többen, szükség van buzdításra!

A TF csapatát sikerült legyőznünk 69-66-ra. Legjobb dobók: Fábian Ildikó (21), Molnár Krisztina (17), Konrády Ildikó (11) voltak. Ezzel az eredménnyel akkor még az A csoport hetedik helyezését álltunk, de sajnos a kecskeméti vereség következtében jelenleg a nyolcadikak vagyunk a sorban.

Újra együtt a Kormorán

Újra megnyílik a Kormorán együttes klubja november 4-én este 8 órakor a Virányosi Községi Házban. (Cím: Budapest, XII. kerület Szarvas Gábor utca 8. telefon: 155-0811.) A szervezők és az együttes tagjai minden érdeklődőt szeretettel várnak.

Elvis Presley él!

Visitáló pomponos lányok egész serege fogadta a Rajk László Szakkollégium sportra éhes tagjait október 16-án, a BEAC-pályán.

De ez nem igaz. Mármint a lányok. De mi azért ott voltunk.

A hagyományra fájult őszi focikupát most is gondos szervezés előzte meg. Első alkalommal sikerült szponzort is találni az eseményre. A Kőbányai Sörgyár profiljába élesen vágó termékkel, (ki gondolná?) sörrel támogatta a rendezvényt.

A jelenlegi és volt szakkollégisták korai ébredéssel lepték meg magukat, majd a mintegy nyolcvan fő + közönség (számukról nincs adat) kivonult a sporttelepre. A sorsolás után négy pályán folyt a küzdelem. Idén is az idősebbek hozták a jobb eredményt, bár a jövőre nézve biztató a Condom Keszerek csapatának szép teljesítménye. Az eredmény sokak számára meglepetést jelentett. Az évek óta kiválóan szereplő és esélyes Magyar Atom és JAHE-csapatok előtt ugyanígy a Tözsdecapák csoportja nyerte a kupát (Állítólag a DB-titkár is rúgott egy gólt.) Több megfigyelő szerint a legszimpatikusabb játékot az EP csapata nyújtotta.

A hazatérő focistáknak a kollégium minden évben lehetőséget ad arra, hogy a le-adott kilókat sürgősen visszahozzák. A fardat fiatalokat a meccsek után 24 kg virsli és 80 liter Dreher sör várta. A folyamatosan készülő kaja szédítő gyorsasággal fogyott, de nem maradt le emögött az imént említett nedű mértéktartó

November 5-én, péntek este 20.30—03.00-ig; koncert: a No együttes; non stop funky és soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: *Osszeomlás* (am., fsz.: Michael Douglas, Robert Duvall), *Red Rock West*... *Amikor egy bérnyúlós is több a ...* (am.), teaház; salátabár; jégkrémbar: kocktélbár.

November 5-én, péntek este 20.30—03.00-ig; koncert: a *Napoleon Bulvár* együttes; non-stop funky és soul disco (d.: Szeles Tibor); mozifilmek: *Bűnben égve* (am., r.: Sidney Lumet, fsz.; *Don Jonhson*); *Örömváros* (német—angol fr.; *Patrick Swayze*); teaház; salátabár; jégkrémbar kocktélbár.

A Közgáz Diák Centrum következő műsora, október 29-én, péntek este 20.30—03.00-ig; koncert: a *No együttes*; non stop funky és soul disco (d. j.: Szeles Tibor); mozifilmek: *Osszeomlás* (am., fsz.: Michael Douglas, Robert Duvall), *Red Rock West*... *Amikor egy bérnyúlós is több a ...* (am.), teaház; salátabár; jégkrémbar: kocktélbár.

November 5-én, péntek este 20.30—03.00-ig; koncert: a *Napoleon Bulvár* együttes; non-stop funky és soul disco (d.: Szeles Tibor); mozifilmek: *Bűnben égve* (am., r.: Sidney Lumet, fsz.; *Don Jonhson*); *Örömváros* (német—angol fr.; *Patrick Swayze*); teaház; salátabár; jégkrémbar kocktélbár.

A TANSZÉK

5. évfolyam, 4. rész.

Írta: Böhm, Sümeghy, dr. Mágénheim és Józsi. Történik a Mintagazdaságtan tanszéken, 1993-ban

STRUKTURÁLIS INFRANELKÜLISÉG

Az előző rész tartalmából: Már senkit sem vernek, de fényesíteni sem szabad. Biztos forrás a hallgatók TDK-dolgozata. A tanszék is a Mindent vagy semmit taktikáját választja.

(S. Neki Iván és Cseh Cs. Emőke a tanszéki raktárban.)

S. N. I.: Azt a nagyobbat kellene, nem?

Cs. Cs. E.: Szerintem nekem elég lesz a kisebbik.

S. N. I.: Ugyan már, hát Amerikában mekkorát használták?

Cs. Cs. E.: Hát, ezeknél mindenképpen nagyobbat.

S. N. I.: Szerintem vedd ki azt az alsót.

Cs. Cs. E.: De ahhoz ki kell szedni a többi.

S. N. I.: Akár kettőt is vehetsz.

Cs. Cs. E.: Egyelőre elég lesz egy, aztán majd meglátjuk.

(Másnap. Körös Béla Ekcseői Dénesnek magaráz.)

K. B.: Na, majd lassan visszazoksz az itteni viszonyokba. Sok minden megváltozott ám azóta, ha eddig nem vetted volna észre.

E. D.: Tulajdonképpen kicsit furcsának tartom, hogy éppen most tartottuk meg a konferenciát Doy Endre tiszteletére, amikor már minden tantárgyat elvették tőle.

K. B.: Hát nem látod a lényegét? Ezzel kezdődik az ellentámadás.

E. D.: Miféle ellentámadás? Szerintem Bandi bácsi már teljesen harcra kész.

K. B.: Nem róla van szó. Biztosan olvastad a felhívást, hogy végre meg kell erősíteni a mintagazdasági oktatás társadalomtudományi jellegét. Doy Endre ebben nem tényleg, de amit a többiek a konferencián elmondtak...

E. D.: Remélem, nincs a dologban semmi politika.

K. B.: Nézd, én igazán jobban voltam Vezérrel. De az biztos, hogy túlhajtotta ezt a módszertani jellegét az

oktatásnak. S. Neki ebből a szempontból nem egy vezérégyéniség, de látszik, hogy legalább jó irányban indult el.

E. D.: Igen, de tulajdonképpen mit jelentene ez a gyakorlatban?

K. B.: Azt egyelőre nem tudjuk. Először is kellene hogy legyenek reagálások a felhívásra.

(Sallai a folyosón összefut Cseh Cs. Emőkével.)

S. J.: Na, hogy működik a laptop?

Cs. Cs. E.: Prima. Annak mondjuk nem örültem, hogy itt a tanszéken nem lehet használni, mivel hogy állítólag túlzottan megterhelne a tanszéki villanyszámlát. Egyébként mindenki kapott már?

S. J.: Persze. Még Perényi is, bár nem tudom, hogy ő mit csinál vele, mert náta legalább három órát diktál a titkárnőnek, hogyaszongya: háóduplavéevé-ervessző.

Cs. Cs. E.: Te Jóska, mikor méssz legközelebb az NBB-be?

S. J.: Holnap délután, de miért?

Cs. Cs. E.: Elmehetnék veled faxolni?

(Vidéky Lajos, a tavaly érkezett tanársegéd beszélget Futrinka Tamás tanszéki titkárral.)

F. T.: Ja, és még azt akarom mondani, hogy amennyiben laptopot akarsz, az lenne a legjobb, ha összeállítás egyet a maradék alkatrészekből. Tudod, minden egyes garanciális javításból marad egy-két használható bizgentyű. Aztán, mivel szerencsére, gyakran romlanak el ezek a kistigrisgépek, mindig van alapanyag. Elfog Lali, a külsős óraadónk, már össze is állított egyet magának.

V. L.: Nem lenne egyszerűbb S. Neki megkérni, ha már engem kifejejtett?

F. T.: Hát, ahogy gondoltam. En akkor már azt csinálnám, amire Vezér is várt annak idején: hogy bejőjön az a típus, amire már kézzel is lehet írni. Akkor már csak a gép ki-bekapcsolását kellett volna Gizikének végeznie helyette.

V. L.: Ja, és az írásvetítő. A holnapi órára az is jó lenne. Annyit vesződtem ezeknek a görbéknek az előállításával, az egész filctoll-készletet ráment. A hallgatók biztos örülnének, ha nem krétával kéne rekonstruálnom őket.

F. T.: Írásvetítő... Egyszerűbb lenne, ha tudnál egyet otthonról hozni.

V. L.: Izé, momentán a gyerekek van egy diavetítője, talán az.

F. T.: Na, mindegy. Akkor meg kell kérni Spice Lacit, hogy biztosítson egyet. De azért célszerű lesz az óra előtt egy kis pálinkával lenézni a raktárba, hogy minden flottul menjen.

V. L.: Pálinkával? Ezt a tanszék biztosítja, vagy hozzam otthonról?

F. T.: Lajoskám, most akarsz előadást tartani, vagy nem? Nem is tudom, mit akadákoskods, védőitalra mindenkinek szükség van. Egyébként szerencséd is van, hogy nem viadózhatni akarsz vele, mert akkor a védőital mellé létrát és három segítő is kellene biztosítsál.

V. L.: Egy videóhoz? Felvini nem dolgoztatott ennyire segítővel!

F. T.: Na ja, de nála a létrát sem kell két embernek tartania alatta, és arra sem kell ember, hogy ötpercenként felébressze a bakon.

V. L.: Hát, nem könnyű pálya ez.

F. T.: Na, most figyelj még arra is, hogyha az épületből ki-be méssz, nagyméretű papírdobozt sose vigyél magaddal, az mindig gyanús, és akkor az utolsó tollbetétig el kell számolj a tanszéki készlettel. Javasolnám azt, hogyha a számítógépedet, esztergapadodat,

saját törpeerőművedet szeretnéd kivinni, mindig az originális, gyári feliratú hordtáskába rakd. Abból sosem lehet probléma. De persze, az az igazi, hogyha egy targoncányit tudsz belőle összeszedni, mert akkor még a főkaput is kinyitják előtéd.

V. L.: Kösz, Tamás, majd iparkodom. Ja, és hallottam, hogy van már olyan izé is, ami a számítógépes képernyőt kivetíti.

F. T.: Pszt, ez teljesen titkos. Csak a külföldi oktatásra használható. Nekik külön jó is, mert így legalább megértik. Meg tudod, az volt a felfogás, hogy minek lehozni a tanszékre. Azt vetítjük ki a hallgatóknak, hogy milyen béna Gizike a Tetris-játékban?

(Folytatjuk)

A BUDAPESTI KÖZGAZDASÁGTAN TUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

Megbízott szerkesztő: Molnár Gabriella
Szerkesztőség: Budapest IX., Fővám tér 8. 1093
Telefon: 217-4548
Kiadó: BKTE
93-6457. Székra Lapnyomda Rt., Budapest
Felelős vezető: Dr. Csöndes Zoltán
elnök-vezérigazgató
ISSN 0230-7529